

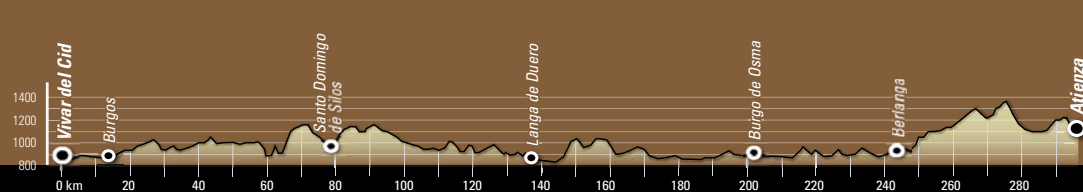
El Desterrament CAMINO DEL CID

Guia Btt del Camino del Cid

www.caminodelcid.org

UTM Desarrollos

T'invitem a acompanyar el Cid en el seu desterrament, des de Vivar del Cid —el seu poble natal— fins a la fortalesa màgica d'Atienza, a Guadalajara. Travessa la frontera medieval del riu Duero i segueix les seues empremtes a través de les valls i les serres de les províncies de Burgos, Sòria i Guadalajara.

Acompanya el Cid en el seu desterrament

Aquesta ruta segueix els primers dies del desterrament del Cid narrats en el Cantar, encara que també inclou altres passatges del poema, com l'Afront de Corpes. El Cid va eixir de Vivar amb un grapat de cavallers i l'ordre reial d'abandonar Castella en nou dies, termini que va utilitzar per a deixar les seues filles i la seua dona en el monestir de San Pedro de Cardeña, abastir-se i reforçar el seu grup reduït de fidels allistant nous cavallers i soldats. Encara que el Cid va abandonar Castella exactament a la serra de Pela, en el límit actual entre Sòria i Guadalajara (serra que el 1081 marcava la frontera natural entre els regnes de Castella i Toledo), el nostre itinerari finalitza en el següent nucli d'importància, ja en «territori musulmà»: la vila històrica d'Atienza, una plaça militar andalusí de frontera de gran importància els segles X i XI.

▼ El Burgo de Osma

Que hi trobaràs?

Fins a sis espais naturals protegits, entre els quals destaquen el savinar de la **vall de l'Arianza** i **La Yecla** (un tallat calcarí a l'eixida de Silos i a peu de carretera que val la pena visitar), i l'espai soridà del **riu Duero**, de gran importància mediambiental però també geopolítica durant l'edat mitjana. **Talaies i castells del Duero**, des de Langa de Duero a Berlanga de Duero. La colossal **fortalesa califal de Gormaz**, de la qual va ser alcaid el Cid. Els monestirs fundacionals castellans de **San Pedro de Cardeña** i de **Santo Domingo de Silos**. Llocs mítics dins de la història cidiana, com ara Vivar del Cid, San Pedro de Cardeña, Castillejo de Robledo, San Esteban de Gormaz o Burgos, en la catedral del qual -Patrimoni de la Humanitat- està soterrat el Cid. El claustre romànic de Santo Domingo de Silos, i interessants mostres del **romànic rural** en més d'una desena de poblacions. Pobles menuts i plàcids, alguns amb un «aroma» medieval, com ara Covarrubias, Santo Domingo de Silos, Langa de Duero, San Esteban de Gormaz, El Burgo de Osma, Berlanga de Duero i Atienza, tots declarats **Conjunt Històric i/o Artístic**.

FICHA	Distància 296 km	Ascens acumulat 4.180 m	Tram Btt Si
	Dificultat física Mitjana	Descens acumulat 3.800 m	Senyalització Marques roges
	Dificultat tècnica Baixa	Temps estimat 5/6 dies	IBP Índex dificultat 72

La senyalització

El Desterrament està senyalitzat amb una **marca blanca i roja** en els trams homologats com a GR-160 i **dobla marca roja** en la resta. En aquells trams on la pedalabilitat resulta complicada s'han buscat alternatives senyalitzades com a **trams Btt**. Quan trobes un **tram Btt** ignora la senyalització senderista i segueix els senyals Btt, ja que et conduiran per un traçat més còmode i senzill.

	Marca de continuïtat	Direcció incorrecta
Tram GR 160 (senda)		
Tram No GR (senda)		
Tram BTT		

Climatologia

El nostre itinerari recorre els contraforts del Sistema Ibèric amb unes altituds que oscil·len entre els 825 m de Langa de Duero i els 1.375 m de Miedes de Atienza. Aquestes condicions confereixen al clima un **marcat caràcter continental** on la influència mediterrània deixa la seua empremta en un estiu més sec. Amb poques paraules, els hiverns es prolonguen des de mitjan novembre fins a final de març. Les **gelades** no hi són infreqüents, fins i tot fora de l'hivern, i en general les matinades són fredes, per la qual cosa sempre cal portar alguna peça de roba d'abric i tallavents, fins i tot a l'estiu. A l'hivern les **nevades** no resulten estranyes, si bé no hi ha trams on la seua presència siga contínua, i afecten el viatger de forma puntual. Les **pluges** tenen les seues màximes a la primavera i la tardor, encara que no solen ser torrencials ni suposen un gran obstacle per a un cicloturista preparat.

	E	F	M	A	M	J _N	J _L	A	S	O	N	D
Temperatura mitjana Màx/Min	6,7°	8,9°	12°	13,3°	17,2°	22°	26,4°	26,7°	22,9°	16,5°	10,7°	7,6°
Nombre d'hores de llum per dia	09:23	10:33	11:55	13:23	14:36	15:14	14:59	13:54	12:30	11:05	09:47	09:06
Pluviometria mitjana	46	42	31	65	69	46	30	27	36	50	56	57

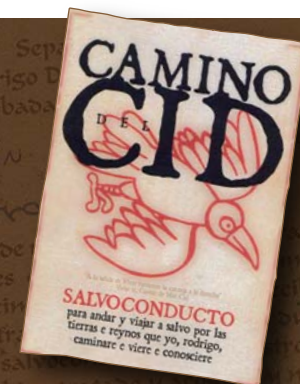
Dades mitjanes mensuals registrades a la ciutat de Burgos que poden servir de referència durant tot el camí

El Salconduit

El Salconduit és la credencial on els viatgers estampen els segells de les poblacions per on passen. Si el presentes en qualsevol dels més de dos-cents allotjaments de la ruta que són punt de segellament podràs obtenir uns descomptes mínims d'un 10%. És gratuït i s'obté a les Oficines de Turisme o a la nostra seu:

Consorcio Camino del Cid
c/ Madrid 24, 09001 Burgos
info@caminodelcid.org
Tel.: 947 256 240

BURGOS

BURGOS
 CONSORCIO CAMINO DEL CID: C/ Madrid, 24 - 947256240
 OFICINA DE TURISMO: C/ Nuño Rasura, 7 - 947288874
 OFICINA DE TURISMO CYL: Pl. Alonso Martínez, 7 bajo - 947203125
 MUSEO DEL LIBRO: Travesía del Mercado, 3 - 947252930
 MUSEO MILITAR: Pl. Alonso Martínez, s/n - 947478913
 HR*** CARDEÑA: C/ San Pedro Cardeña, 50 - 947491780
 H BULEVAR: C/ Bonifacio Zamora de Usabel, 1 - 947203000
 H** PUERTA ROMEROS: C/ San Amaro, 2 - 947462012
 H MARÍA LUISA: Avda. del Cid Campeador, 42 - 947228000
 H RICE PALACIO DE BLASONES: C/ Fernán González, 6 - 947271000
 H*** CORONA DE CASTILLA: C/ Madrid - 947262142
 H CAMPUS TAVERN: C/ Las Infantas, 2-4 - 619012666
 HSR** IRUÑAKO: Ctra. NI, km 245,5 - 947484126
 HR*** CORDÓN: C/ La Puebla, 6 - 947265000
 H*** MESÓN DEL CID: Pl. Santa María, 8 - 947208715
 HSR** ACUARELA: C/ Guardia Civil, 7 - 947205050
 HR** LAS VEGAS: Ctra. N-1, Km 245 Villafraía - 947484453
 HS TEMÍO: C/ Concepción, 14 - 1º Izq. Esc. Dcha - 660297820
 HS LAR: C/ Cardenal Benlloch, 1 - 947209655
 HS VÍA LÁCTEA: C/ Villadiego, 16 - 947463211
 HS MANJÓN: C/ Gran Teatro, 1 - 947208689

COVARRUBIAS

OFICINA DE TURISMO: C/ Monseñor Vargas, 1 - 947406461
 AYUNTAMIENTO: Pl. Doña Urraca, 1 - 947406487
 H REY CHINDASVINTO: Pl. del Rey Chindasvinto, 5 - 947406560
 HR** DOÑA SANCHA: Avda. Victor Barbadiño, 31 - 947406400
 H PRINCESA KRISTINA: C/ Fernán González, 8 - 618720072
 P CASA GALÍN: Pl. Doña Urraca, 4 - 947406552
 CTR LA CASA DEL CONDE: C/ Fernán González, 8 - 609406698
 CR DON DIMAS: C/ Dimas Camarero, 6 - 947406400 / 600786794
 CR PALACIO DE YASMÍN: C/ San Roque, 30 - 637170394

CUBILLO DEL CAMPO

BAR LA PLAZA: 620142371 C/ La Montaña, 77

HUERTA DE REY

BAR VILLAREAL: 947388048 C/ Caridad, 2.

MECERREYES

AYUNTAMIENTO: 947403001/947403102 C/ La Iglesia, 25.
 CANTINA: 947403102 C/ Dª Urraca, 25

MODÚBAR DE SAN CIBRIÁN

CR LA CERCA DE JIMENA: C/ Rosario, 86 - 947420061/637853566
 PUNTO DE INFORMACIÓN TURÍSTICA: Pl. del Ayuntamiento, s/n

QUINTANARRAYA

CASA DEL PEREGRINO: C/ Las Escuelas - 685525006 (llamar antes)

SAN PEDRO DE CARDEÑA

PORTERÍA DEL MONASTERIO: 947290033.

SANTO DOMINGO DE SILOS

PORTERÍA: Abadía de Santo Domingo de Silos - 947390049
 H** ARCO DE SAN JUAN: C/ Pradera de San Juan, 1 - 947390074
 HOSPEDE. CONVENTO S. FRANCISCO: C/ Las Eras, s/n - 947390010
 H SANTO DOMINGO DE SILOS: C/ Santo Domingo - 947390053
 H TRES CORONAS DE SILOS: Pl. Mayor, 6 - 947390047
 HOTEL SILOS 2000: C/ Santo Domingo de Silos, s/n - 947390132
 CR POSADA VILLA DE SILOS: Pl. Mayor, 10 - 947390017 / 686435241

VIVAR DEL CID

CR LA CASA DEL HUERTO 616498690 Camino del Destierro, 12
 CTR LA MORADA DEL CID 687592830 Avda. del Cid, 20
 MOLINO DEL CID 947292016 / 619359904

SORIA

AGUILERA
 SALÓN SOCIAL: C/ Subida a la Iglesia, 11 - 660020977

ALCOZAR
 AYUNTAMIENTO: 636605883 (llamar antes de ir)

ALCUBILLA DE AVELLANEDA
 BAR: C/ Real, s/n - 975357681
 CR MARQUESA DE TAVIRA: C/ Real, 47 - 615826895

BERLANGA DE DUERO
 OFICINA DE TURISMO: Pl. del Mercado, s/n - 975343433
 AYUNTAMIENTO: Plaza Mayor, 2 - 975 343071
 POSADA LOS LEONES: C/ Los Leones, s/n - 975343155 / 608123288
 HOSTAL AINOA: C/ Real, 2 - 975343523 / 666181888
 HOTEL RURAL VILLA DE BERLANGA: Pl. San Andrés, 4 - 635238800
 HOTEL LAS CASAS DE PANDREULA: Pl. San Andrés, 9 - 638759106

BURGO DE OSMA – OSMA

OFICINA DE TURISMO: Plaza Mayor, 9 - 975360116
 HS** EL FIELATO: Avda. Juan Carlos 1 - 975368236
 HS MAYOR 71: C/ Pedro Soto, 4 - 975368024
 APARTAMENTOS REAL ALFOLÍ: C/ Pedro Soto, 6 - 975368024
 HOSTAL LA PERDIZ: C/ Universidad, 33 - 975340309/679476840
 HOSTAL EL MIRADOR: C/ Marqués de Vadillo, 10 - 619589685
 HOTEL RÍO UCERO: Avda. Juan Carlos I, s/n 975341278
 APTOS. ARGELA: C/ Alharides, 27 - 975360071/656970027

CASTILLEJO DE ROBLEDO

AYUNTAMIENTO: C/ Erilla, 1 - 975186493
 CR EL ROBLEDAL Y II: C/ La Iglesia, s/n - 975355005 / 651293951
 HS** VENTA DE CORPES: C/ Real, 39 - 975355030
 CR ISABEL Y FERNANDO: C/ La Erilla, 12 - 975355074/610672190

GORMAZ

BAR: C/ Real
LANGA DE DUERO
 AYUNTAMIENTO: C/ Real, 15 - 975353001
 CR VALLE DEL DUERO: C/ del Río, 63 - 609677679
 H RIBERA DE LANGA: C/ Real, 56 - 975353377 / 676795577

MIÑO DE SAN ESTEBAN

AYUNTAMIENTO: Pl. Iglesia, 18 - 975356315

NAVAPALOS

CASA DE MADERA: Plaza de la Antigua Iglesia
RETORTILLO DE SORIA
 HOSTAL LA MURALLA: C/ La Fuente, 46 975345053

SAN ESTEBAN DE GORMAZ

OFICINA DE TURISMO: Pl. del Frontón s/n - 975350292
 POSADA CONVENTO S. ESTEBAN: Pl. del Convento, s/n - 975351359
 CR EL RINCÓN DE ELENA: C/ Mayor, 119 bis - 686467600
 H RIVERA DEL DUERO: Avda. Valladolid, 131 - 975350059
 HOSTAL MORENO: Avda. Valladolid, 1 - 975350217

VALDANZO

TIENDA/ BAR: Pl. Fulgencio de Miguel, 3 - 975353485

ZAYAS DE TORRE

AYUNTAMIENTO: 696782815 (llamar antes de ir)

GUADALAJARA

ATIENZA

AYUNTAMIENTO: Plaza de España, 11 - 949399001
 BAR HOGAR DEL JUBILADO: 949399309 (8:00 a 22:00 h)
 OFICINA DE TURISMO: Plaza de España, 11 - 949399001
 CR FONDA EL MOLINERO: C/ Héctor Vázquez, 11- 949399017
 HS EL MIRADOR: C/ Barruelo, s/n - 949399038/659643084
 H CONVENTO SANTA ANA: C/ Berlanga,4 - 949399000 / 677994483

MIEDES DE ATIENZA

BAR: C/ Castillo, 10 - 949396504

Serveis

- Punt de segellament
- Alotjaments (hotel, pensió, turisme rural...)
- Punt d'acollida
- Oficine de Turisme
- Farmàcia
- Estació de ferrocarril
- Taller

Etapas (296 km)

- Vivar del Cid - Burgos (13 km)
- Burgos - Santo Domingo de Silos (63,6 km)
- Santo Domingo de Silos - Langa de Duero (61,5 km)
- Langa de Duero - El Burgo de Osma (63,4 km)
- El Burgo de Osma - Berlanga de Duero (42,8 km)
- Berlanga de Duero - Atienza (52,1 km)

Consells i normes de convivència

- No isques sense els **tracks** i les **topogüies**.
- **Respecta els senyals**; són de tots.
- Evita sorpreses, **reserva els allotjaments amb antelació**.
- Recorreràs paisatges solitaris amb poblacions menudes: has de ser previsor i **planificar bé els queviures i la seua reposició**.
- Respecta les **reixes i tanques**, deixa-les com les vas trobar.
- Usa peces reflectores i **fes-te visible** també a la muntanya.
- Açò no és una carrera: calcula bé les teues **forces i la tècnica** i no prolongues innecesàriament la distància de les etapes.
- Has de tindre en compte que la **pluja o la vegetació** alta poden complicar el pedaleig en alguns trams a la primavera.
- Has de tindre a mà la **topoguia** i consultar-la davant de qualsevol contratemps.
- Usa el **casc**.

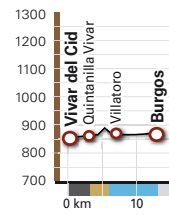
El Desterrament

Guia Btt del Camino del Cid

Vivar del Cid - Burgos

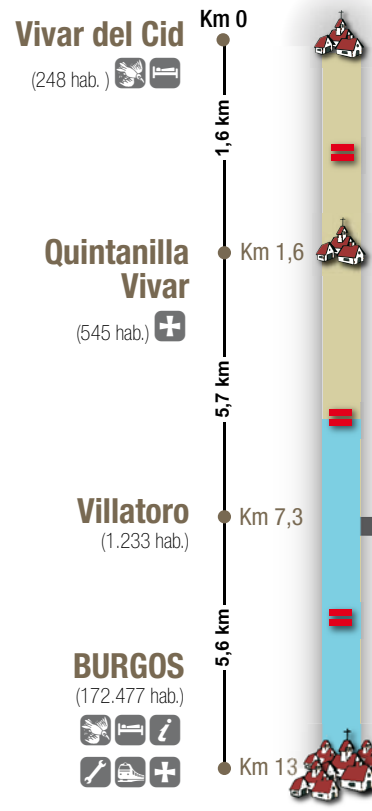
Maig 2016

UTM Desmoltos

■ Pista / Camí
 ■ Senda
 ■ Asfalt
 ■ Carril bici

FICHA	Distància 13 km	Ascens acumulat 70 m	Tram Btt No
	Dificultat física Baixa	Descens acumulat 60 m	Senyalització Marques roges
	Dificultat tècnica Baixa	Temps estimat 1 h 10 m	IBP Index dificultat 6

Etapa pròleg sense cap tipus de dificultat. Es tracta d'un dels trams amb un major valor simbòlic a causa de les nombroses referències a la figura del Cid Campeador, l'origen de la qual està vinculat a aquests territoris. A Burgos podrem gaudir del seu espectacular patrimoni historicoartístic, a més d'ultimar-hi els detalls i les provisions per a començar la nostra aventura. La ciutat disposa d'una ruta temàtica sobre el Cid.

Una fita menuda de pedra situada als voltants del convent de les clarisses indica el punt d'inici del nostre camí (llegua 0). Prop d'aquesta, un monument commemoratiu ens presenta la figura del cavaller medieval que ens acompanyarà tot el camí. Eixim de la població pel carrer Carrimozza on una fletxa (km 0,4) ens indica l'itinerari que ens portarà fins a **Quintanilla Vivar**. El camí arriba fins a la carretera N-623 (Burgos-Santander), prop d'una fletxa direccional (km 1,1). Creuarem la carretera per a continuar per un camí asfaltat que dona accés a **Quintanilla Vivar** (km 1,4).

Des del carrer Camino de Cercanías seguim un camí a la dreta (km 1,8) que discorre inicialment paral·lel a la carretera N-623. Arribem a la carretera BU-V 6279 (km 3,7) per la qual continuem a mà dreta uns 350 m. Només passar el pont sota l'autovia (km 4,1) tirem per un camí a l'esquerra en lleuger ascens en direcció al turó de la Cuesta del Rey. El camí arriba a la circumval·lació de Burgos (BU-30), que creuem (km 5,7) per un pas habilitat. En breu arribem a un polígon industrial al carrer Valle de Losa (km 6,1) on seguim un **carril bici** a mà esquerra fins a arribar a una rotonda prop de la carretera nacional (km 6,6). Continuem a la dreta, pel carrer Laredo, fins a una nova rotonda amb una rèplica d'un dinosaure (km 7,3) des d'on ens podem desviar per a visitar **Villatoro** a tan sols uns 200 m.

Continuem pel **carril bici** del carrer Laredo en direcció sud, arribem fins a una nova rotonda (km 8), però seguim sense desviar-nos fins a passar per dessota el pont del ferrocarril (km 8,3). Als 100 m, en una rotonda, ens desviem a mà dreta pel carrer Alfoz de Bricia que no abandonem fins a arribar a un nou carril bici (km 9,6) sobre una línia de ferrocarril desmantellada. Passem un túnel, deixem el cementeri a l'esquerra i ràpidament arribem a la ciutat de **Burgos** pel barri de San Pedro. Continuem pel carrer de Francisco Salinas fins al Solar del Cid. Des d'allí descendim a l'església de Santa Àgueda i en breu arribem a la catedral.

BURGOS

L'aventura comença a Vivar del Cid, el poble natal del Campeador. Des d'ací va eixir Rodrigo «amb llàgrimes als ulls» junt amb un grup de fidels, camí del desterrament. La primera nit va dormir a la vora de l'Arlanzón, extramurs de Burgos, perquè el rei Alfons VI, segons el Cantar, havia prohibit que li donaren refugi. La millor forma de conèixer Burgos és seguir l'agradable carril bici vora el riu Arlanzón que et portarà des del parc de Fuentes Blancas a la zona del monestir de Las Huelgas i de la Universitat.

Llegenda

- Camí senderista
 - Tram Btt
 - Tram senderista no pedalable
 - Pedalabilitat reduïda
 - Enllaç amb altres rutes
- Senyalització
- Tram GR (Gran Recorregut)
 - Tram No GR
 - Petit Recorregut (PR)
 - Camí de Sant Jaume
- Tipus de ferm
- Asfalt, pista o carril bici
 - Camí rural
 - Senda
- Escala 1:63.000

BURGOS
Tallers i botigues de bicicletes

- Bicicletas J.G. Bikes** (947260253)
C/ Farmacéutico Obdulio Fdez., 14
- Ciclos García** (947489840)
Pasaje de Isaac Albéniz, 2 – Bajo
- Mi BICI-O** (947274129)
C/ Santa Clara, 40
- Movimiento** (947243153)
C/ Vicente Aleixandre, 15 – Bajo
- Al Límite Bicis** (947720679)
C/ Cristobal de Acuña, 2
- Ganabike** (947225444)
Av. Reyes Católicos, 44
- Ciclos Cano** (947207127)
Carmen, 7
- Ciclos San Bruno** (947222021)
Bda. Juan XXIII, 13
- Bike Extreme** (947240003)
Vitoria, 258
- Ciclos Juárez** (947263023)
Barrio Gimeno, 4
- Mas Bici** (947218295)
Plaza Francisco Sarmiento, 3

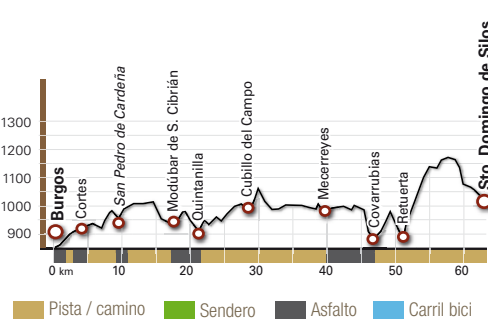
El Desterrament 2

Guia Btt del Camino del Cid

Burgos - Santo Domingo de Silos

Maig 2016

UTM Desmarçat

El paisatge urbà de Burgos dona pas als camps de cereal que s'alternen amb rodals d'alzines i roures. A poc a poc l'esperit del Camí del Cid s'apodera del ciclista que gaudirà rodant per uns camins de bon ferm sense a penes dificultat. Tan sols l'últim tram de l'etapa (Retuerta - Santo Domingo de Silos) posarà a prova les nostres forces i la destresa al pedal i farà gaudir als veraders amants del Btt en un entorn natural espectacular.

BURGOS
(172.477 hab.)

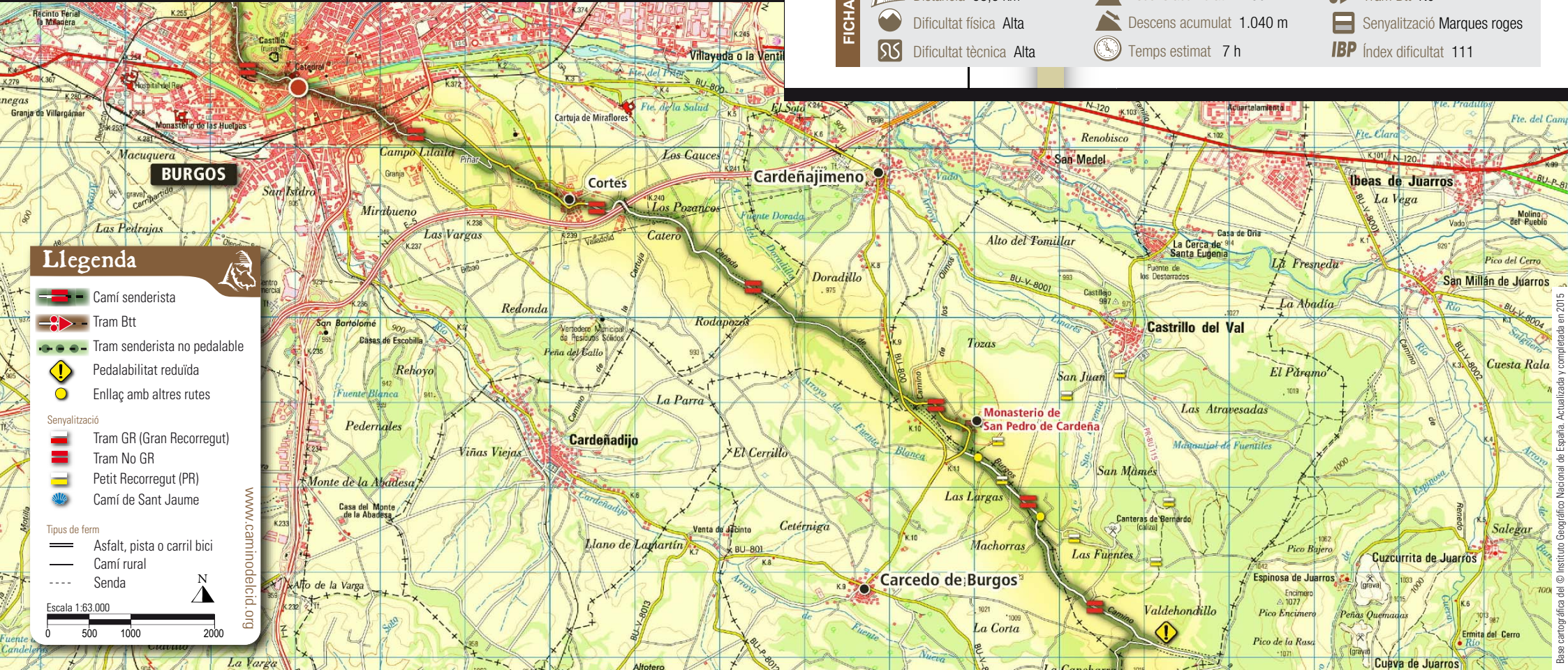
Partint des de la **catedral de Burgos**, creuem el **riu Arlanzón** a la cerca del **carrer Santa Clara**, que seguim fins a arribar al **Bulevard del Ferrocarril**. Seguirem pel **carrer Carcedo** i passarem per una passarel·la de vianants sobre l'autovia. Abandonem la població pel **carrer Pisuerga**, on el paisatge urbà es transforma ràpidament en camps de cereal (km 1,7). Un camí rural ens porta fins a una pineda (km 2,3) on es localitza un plafó informatiu del camí. Hem de travessar la pineda i arribar a una carretereta que està a la seua esquerra (*camí a Cortes*). Creuem un túnel xicotet sota una carretera (km 3), arribem a una zona de nova urbanització a l'entorn de **Cortes** (km 3,7) i ens dirigim cap al centre de la població.

Cortes
(830 hab.)

Eixim de la població des del **carrer Real de San Pedro de Cardena** fins a arribar a una zona de nova urbanització en obres (carrer tallat). **Estarem atents, ja que hem de seguir per un camí asfaltat a l'altre costat de la urbanització** (*camí de la Cañada Real*) que creua l'autovia A-1 per un pas elevat (km 4,7). Deixem arriere unes naus agrícoles i el camí es transforma en terra (km 5,3). El camí segueix el traçat de l'antiga carrerada i deixa a la dreta un parc edíc. Arribem a la **carretera BU-800** (km 9), prop d'un encreuament on agafem una senzilla carretera senyalitzada que ens acosta fins al monestir (km 9,9).

Monasterio de San Pedro de Cardena
(15 hab.)

FICHA	Distància 63,6 km	Ascens acumulat 1.150 m	Tram Btt No
	Dificultat física Alta	Descens acumulat 1.040 m	Senyalització Marques roges
	Dificultat tècnica Alta	Temps estimat 7 h	IBP Index dificultat 111

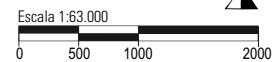

Llegenda

- Camí senderista
- Tram Btt
- Tram senderista no pedalable
- Pedalabilitat reduïda
- Enllaç amb altres rutes

- Senyalització
- Tram GR (Gran Recorregut)
 - Tram No GR
 - Petit Recorregut (PR)
 - Camí de Sant Jaume

- Tipus de ferm
- Asfalt, pista o carril bici
 - Camí rural
 - Senda

www.caminodelcid.org

El Desterrament

Guia Btt del Camino del Cid

2

Monasterio de San Pedro de Cardena

(15 hab.)

Modúbar de San Cibrían

(67 hab.)

Barri de Quintanilla (Los Ausines)

(135 hab.)

Cubillo del Campo

(99 hab.)

8,1 km

Km 18

3,3 km

Km 21,3

7,8 km

Km 29,1

Continuem per la carretera que ens ha portat fins al monestir però estarem atents, ja que hem de desviar-nos a mà esquerra per un camí de bon ferm (km 10,2) seguint la *carrerada real* i la *senda PRC-BU 115*. Arribem a un encreuament (km 11,3) on girem a la dreta (el PR segueix de front). Estarem atents perquè hem de deixar la *carrerada* per una desviació a la dreta (km 13,6) que segueix un camí amb un ferm que està més malament i que voreja un extens camp tancat. Arribem a un encreuament (km 14,7) i seguim sense desviar-nos pel camí que descendeix **⚠ [precaució]** entre roures fins al *riero Pradillos* (km 15,7). Seguim una desviació a la nostra esquerra (km 16,4) que després de passar pel *brollador de Los Mártires* (km 17) ens porta a **Modúbar** (km 17,8), on entrem pel *carrer San Roque*.

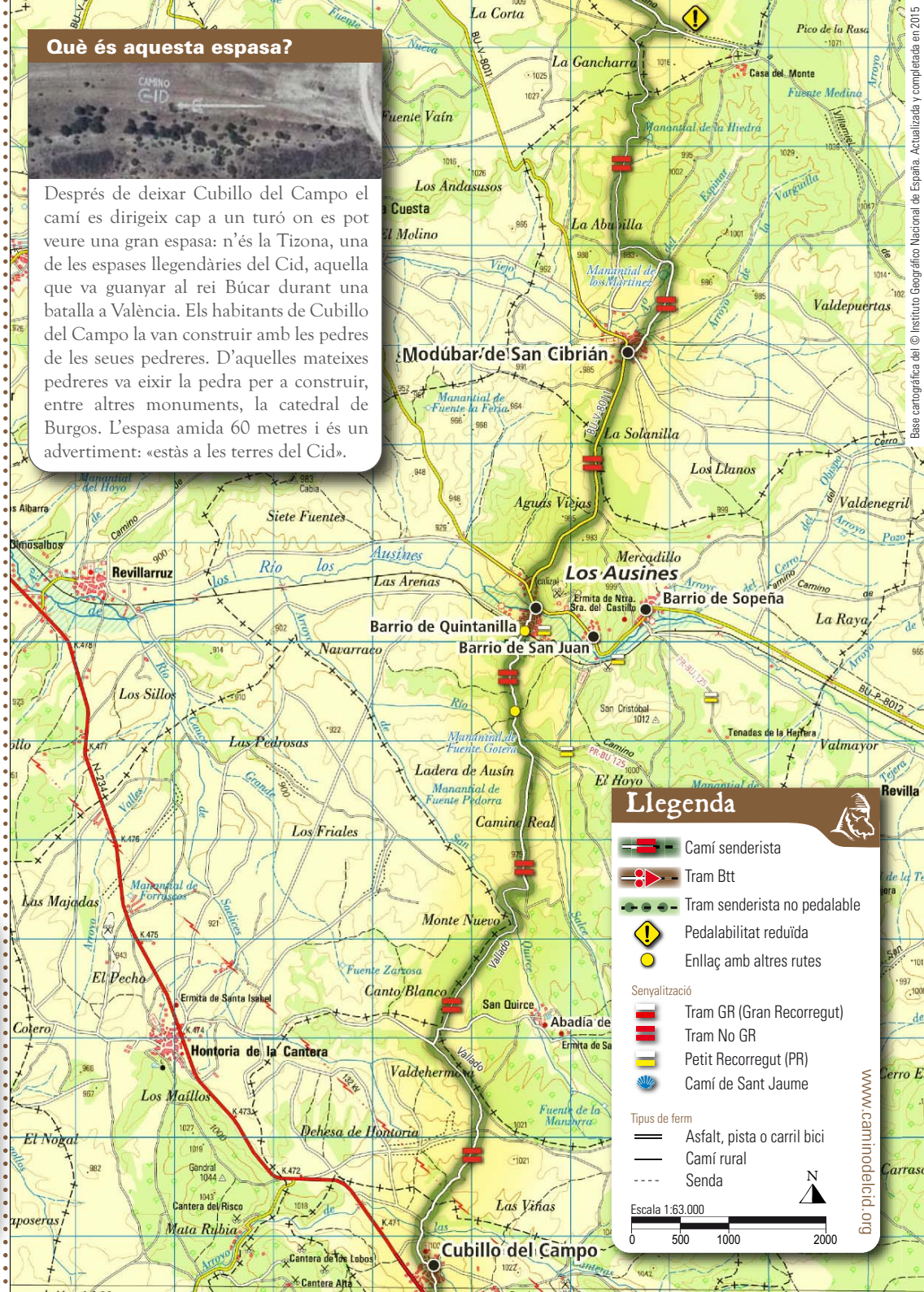
El camí discorre íntegrament per la *carretera BU-V-8011* fins a arribar al **barri de Quintanilla**. És un tram sense dificultats però s'hi ha de circular per l'esquerra amb molta prudència a causa del trànsit dels camions de les pedreres. Entrem a **Quintanilla** passant per un bonic pont de pedra (km 21,1).

Al **barri de Quintanilla** anem per un camí rural des del *carrer Tercio* que creua la via del tren abandonada (km 21,4) en direcció sud, al costat de la *PRC-BU 125* i que prompte abandonarem (km 22,3). Després d'una baixada creuem el *riu Salce* (km 22,8) i continuem recte en direcció a l'*abadia de San Quirce*. En arribar a un carrascar (km 24,2), al costat d'una torre de vigilància de la *finca de l'abadia*, girem a la dreta i continuem pel camí que voreja la finca a la dreta d'una tanca. Arribem a la porta principal de la finca (km 26,2) i continuem 200 m pel camí d'accés a la finca. **Estarem atents ⚠ perquè el deixarem per un camí a l'esquerra** (km 26,4) que segueix un tram pel costat de la tanca. El camí arriba a un encreuament (km 27,4) en el qual ens desviem per un caminet frontal que ens portarà fins a **Cubillo del Campo** (km 29) i entrarem pel *carrer Real*.

Què és aquesta espasa?

Després de deixar Cubillo del Campo el camí es dirigeix cap a un turó on es pot veure una gran espasa: n'és la Tizona, una de les espases llegendàries del Cid, aquella que va guanyar al rei Búcar durant una batalla a València. Els habitants de Cubillo del Campo la van construir amb les pedres de les seues pedreres. D'aquelles mateixes pedreres va eixir la pedra per a construir, entre altres monuments, la catedral de Burgos. L'espasa amida 60 metres i és un advertiment: «estàs a les terres del Cid».

Llegenda

- Camí senderista
 - Tram Btt
 - Tram senderista no pedalable
 - Pedalabilitat reduïda
 - Enllaç amb altres rutes
 - Senyalització**
 - Tram GR (Gran Recorregut)
 - Tram No GR
 - Petit Recorregut (PR)
 - Camí de Sant Jaume
 - Tipus de ferm**
 - Asfalt, pista o carril bici
 - Camí rural
 - Senda
- Escala 1:63.000
- 0 500 1000 2000

Els adéus de Ximena

San Pedro de Cardena es va fundar l'any 899; d'origen benedictí, és un dels monestirs fundacionals de Castella. Segons el Cantar, quan el Cid va eixir cap al desterrament va deixar ací, sota la protecció dels monjos, la seua dona i les seues filles.

A San Pedro podràs visitar les tombes del Cid i de Ximena, que els francesos van saquejar durant la guerra de la Independència, i podràs veure els impactes de les bales en l'estàtua del Cid i conèixer una part important de la història de Castella i un bon nombre d'anècdotes i llegendes cidianes.

Una estàtua monumental a Mecerreyes

L'estàtua del Cid de Mecerreyes està a l'eixida del poble, cap a Covarrubias, en ple Camí Real de València, per on passa actualment la carretera BU-901. La van erigir el 2008 els veïns de la localitat i és sens dubte l'estàtua més alta del Cid que hi ha, ja que amida 7 metres: 1 de base, 4,5 d'escultura i 1,5 de prolongació de la llança. S'ha convertit en una parada clàssica per als viatgers del Camí del Cid, que immortalitzen el seu pas per ací amb una fotografia.

Llegenda

- Camí senderista
 - Tram Btt
 - Tram senderista no pedalable
 - Pedalabilitat reduïda
 - Enllaç amb altres rutes
- Senyalització
- Tram GR (Gran Recorregut)
 - Tram No GR
 - Petit Recorregut (PR)
 - Camí de Sant Jaume
- Tipus de ferm
- Asfalt, pista o carril bici
 - Camí rural
 - Senda
- Escala 1:63.000
- 0 500 1000 2000

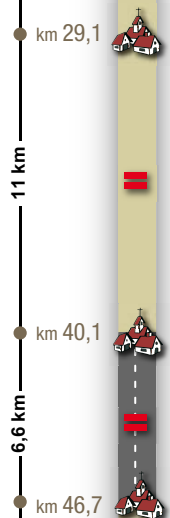
4

El Desterrament

Guia Btt del Camino del Cid

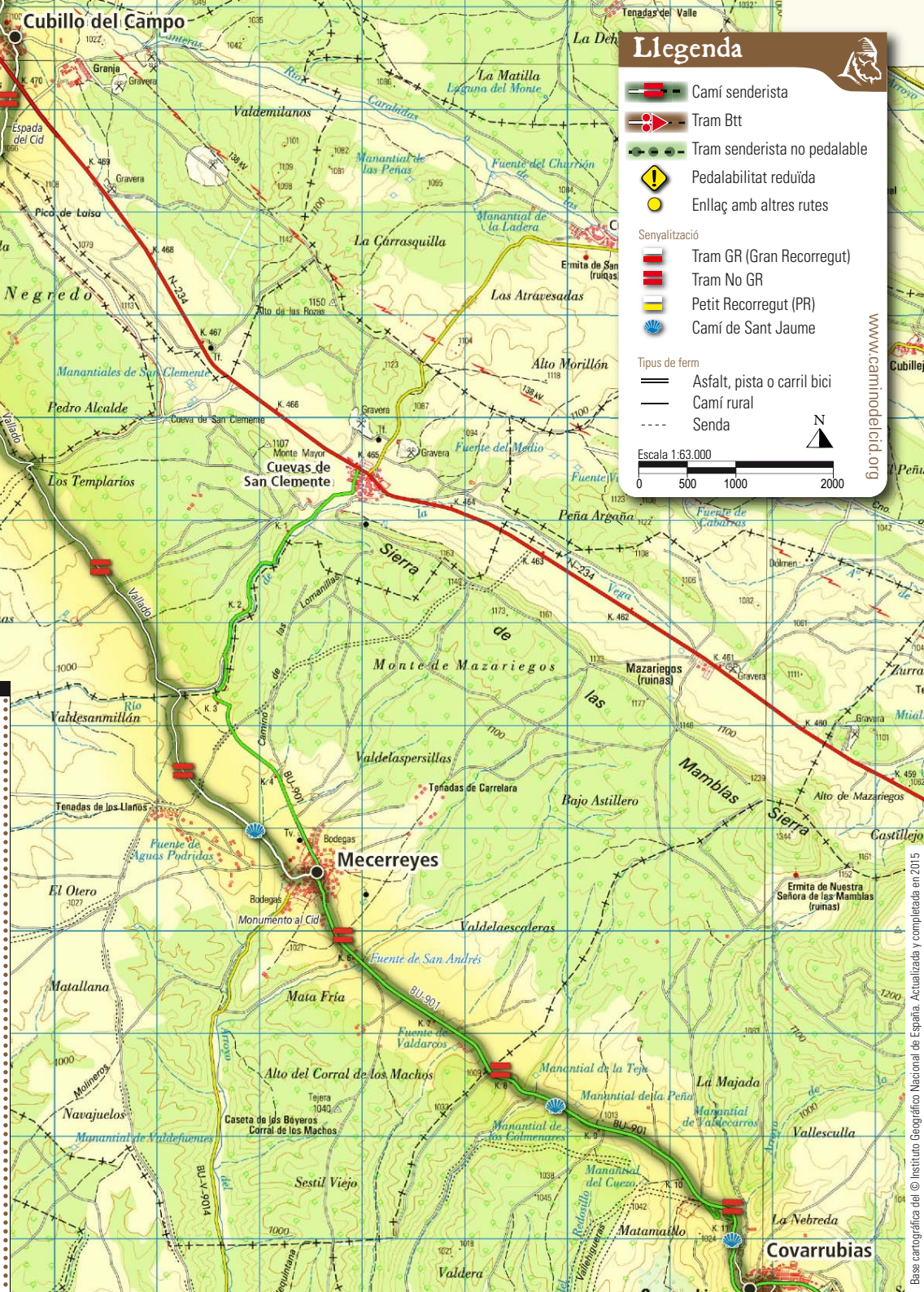
Etapa 2

www.caminodelcid.org

Eixim de **Cubillo del Campo** des del carrer Real per un camí fins a la carretera N-234 (km 29,5), que creuem amb molta atenció per a continuar enfront per un camí rural en direcció a la gran espasa Tizona que reposa sobre el vessant. Després d'una ascensió fins al tossal del Pico del Laisa (km 30,3) el camí es bifurca i tirem per un camí a la dreta que inicia el descens [precaució ferm pedregós en baixada] entre carrasques i voreja una gran finca tancada. Al final de la baixada arribem a un camí (km 31,9) que agafem a mà esquerra i seguim la tanca durant un tram llarg. El recorregut coincideix amb el Camí de Sant Jaume (invers) i manté la direcció fins a **Mecerreyes** per un terreny de barrancs i escorrancs. Arribem a **Mecerreyes** i entrem a la població pel carrer Carredondo (km 40).

Abandonem **Mecerreyes** per la carretera de Covarrubias (BU-901), sempre amb la serra de Las Mambias a l'esquerra. Part del recorregut coincideix amb la ruta de la Llana. Passem l'estàtua del Cid (km 40,8) i continuem per la carretera (sobre l'antic traçat del Camí Reial de Burgos a València) extremant la precaució. Ja pels voltants de **Covarrubias**, a mitjan descens, abandonem la carretera per un camí a l'esquerra (km 46) que descendeix a una zona de naus i en menys de 500 m ens deixa a les portes de la vila.

www.caminodelcid.org

Base cartogràfica del © Instituto Geográfico Nacional de España. Actualitzada y completada en 2015

El Desterrament

Guía Btt del Camino del Cid

Llegenda

- Camí senderista
- Tram Btt
- Tram senderista no pedalable
- Pedalabilitat reduïda
- Enllaç amb altres rutes

Senyalització

- Tram GR (Gran Recorregut)
- Tram No GR
- Petit Recorregut (PR)
- Camí de Sant Jaume

Tipus de ferm

- Asfalt, pista o carril bici
- Camí rural
- Senda

Escala 1:63.000

0 500 1000 2000

www.caminodelcid.org

5

Covarrubias
(577 hab.)

km 46,7

4,4 km

Retuerta
(64 hab.)

km 51,1

12,6 km

Santo Domingo de Silos
(189 hab.)

km 63,7

Exim de **Covarrubias** pel *carrer marqués de Covarrubias* i, després de travessar el riu *Arlanza* per un pont, deixem la carretera per un camí a l'esquerra a l'altura del *castell medieval* (km 47,3). Aquest tram fins a **Retuerta** coincideix amb la *GR-82*. Continua el camí pel costat de l'aixara del riu per a desviar-se a mà dreta en un encreuament (km 48) i seguir el camí en direcció sud. El camí inicia un ascens entre els famosos cirerers i a poc a poc el ferm es va deteriorant. Arribem a un encreuament (km 49,6) en la part més alta, on girem a la dreta i iniciem un descens de nou cap al riu que ens porta a una *xopada*, prop ja de **Retuerta**. Entrem a la població pel *carrer de Burgos*.

Ens dirigim a la zona alta de la població, prop dels cellers, pel *carrer de la Cruz*. Una fletxa ens indica la direcció en un encreuament, hi anirem pel camí de l'esquerra (km 51,5). El camí inicia un ascens; el seu ferm es va deteriorant a poc a poc **[veure baix]** i creua recte un camp per a continuar per un espectacular alzinar amb savines (km 53) que ens acompanyarà tot el recorregut fins a **Santo Domingo de Silos**. Ens mantenim en el camí, tot obviant les diverses desviacions que ens apareixen: el camí és evident ja que recorre una llarga pista forestal en ascens constant, de ferm irregular i traçat recte. Entrem en una clariana del bosc on una taula interpretativa menuda ens informa sobre les tasques tradicionals del carboneig (km 55,5). Passem la porta d'un vedat de caça (km 57,1) que tornarem a tancar després de passar. Salvem un barranc (km 58,8) i comença un fort descens **[precaució]** que acaba en un encreuament (km 60,1) proper a una xicoteta depressió cultivada. Seguint sense desviar-nos en sentit sud-est entre la muntanya i els cultius. Arribem a una pedrera en explotació (km 62) i continuem pel camí fins a arribar a l'entrada de **Santo Domingo de Silos**, prop de la *carretera BU-903* i l'aparcament de la població (km 63,2).

Els savinars de l'Arlanza

Als boscos dels voltants de Santo Domingo de Silos podem trobar alguns dels savinars (*Juniperus thurifera*) millor conservats d'Europa, amb exemplars que poden tindre fins a 2.000 anys. Aquests espais protegits d'un alt valor ecològic, són paisatges relictos; supervivents d'altres èpoques amb un clima molt diferent.

TRAM PEDREGÓS EN ASCENS

El tram entre Retuerta i Santo Domingo de Silos discorre per una pista de ferm molt dur i pedregós. Després d'una forta pujada inicial, que segurament ens obligarà a abaixar-nos de la bicicleta en algun moment, el recorregut continua en un ascens moderat durant un poc més de cinc quilòmetres. Revisa les teues forces i les estimacions de temps. Si prefereixes un traçat més còmode pots optar per anar per la carretera BU-901 i seguir el traçat cicloturista del Camí del Cid.

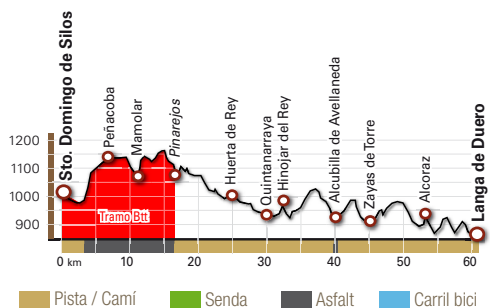

Sto. Domingo de Silos - Langa de Duero

Maig 2016

UYM Desterraments

FICHA

	Distància 61,4 km		Ascens acumulat 880 m		Tram Btt Si
	Dificultat física Mitjana		Descens acumulat 990 m		Senyalització Marques roges
	Dificultat tècnica Baixa		Temps estimat 5 h 05 m		IBP Index dificultat 64

Després d'un merescut descans a Silos, reprendrem el camí amb una etapa de transició entre els paisatges de les serres burgaleses i els erms sorians. El primer terç de l'etapa discorre per carreteres rurals tranquil·les sense a penes trànsit, que ens permetran gaudir dels paisatges.

A partir de Huerta anirem per camins agrícoles, generalment amb ferm bo i poc pendent, per on avançarem a la nostra marxa i sense sobresalts.

Santo Domingo de Silos

(189 hab.)

Km 0

7,1 km

Peñacoba

(42 hab.)

4 km

Mamolar

(33 hab.)

5,7 km

Pinarejos

(àrea recreativa)

km 16,8

Baixem pel *carrer de la Cadena*, al costat de l'entrada del *monestir* i creuem l'*arc de Sant Joan*, on comença el **tram Btt senyalitzat**. El tram senderista ascendeix per les escales en direcció a l'*ermita de la Virgen del Camino*, però nosaltres prendrem un camí a mà dreta.

▶▶ Inici de tram Btt (16,8 km)

El camí de ferm bo que discorre per la *plana del riu Matavejas*, deixa arrere un antic *molí* en breu arriba a la *carretera BU-910* (km 2,3), per la qual continuem a mà esquerra. Després de creuar el túnel del *congost de la Yecla* agafarem una desviació a mà esquerra (km 3,6) i seguirem la carretera que ens portarà directament fins a **Peñacoba**. ⚠️ No fem cas dels senyals del **Camí del Cid** per carretera ja que es dirigeixen a **Caleruega** seguint la BU-910.

Voregem **Peñacoba** per una carretera al nord de la població que enllaça uns 80 m amb el tram del **Camí del Cid senderista** (km 7,4) en sentit contrari. Hem d'ignorar els senyals senderistes i seguir per la tranquil·la carretera a **Mamolar**. Després d'un descens lleuger assolirem la població (km 11,1).

Creuem la xicoteta població i arribem a la *carretera BU-V-9216* (km 11,2) que seguim a mà esquerra. La carretera va guanyant altura i a poc a poc el paisatge es transforma fins a convertir-se en una densa pineda. Passada una collada (km 14,8), el recorregut comença un descens agradable en què estarem atents perquè, a uns 2 km hem d'abandonar la carretera per una desviació a mà dreta (direcció **Doña Santos**). A uns 100 m de la desviació està l'*ermita* i l'*àrea recreativa de Pinarejos* (km 16,8), on reprenem el **Camí del Cid senderista**.

Llegenda

	Camí senderista
	Tram Btt
	Tram senderista no pedaleable
	Pedalabilitat reduïda
	Enllaç amb altres rutes
Senyalització	
	Tram GR (Gran Recorregut)
	Tram No GR
	Petit Recorregut (PR)
	Camí de Sant Jaume
Tipus de ferm	
	Asfalt, pista o carril bici
	Camí rural
	Senda

Escala 1:63.000

El congost de La Yecla

La ruta ens condueix per aquest espectacular canyó que el riu ha excavat en la roca formant grans parets de calcària on nien gran varietat d'aus rupícules, com ara el voltor o l'aufany. Després de passar el túnel, a l'esquerra hi ha un accés al congost, en el qual ens podem endinsar per unes passarel·les penjants sobre les marmites de gegant i les cascades. És d'accés fàcil (la bici cal deixar-la fora) i pots recórrer-lo en menys de 10 minuts.

EL CAMÍ DEL CID BTT

El **Camí del Cid senderista** entre Santo Domingo de Silos, Peñacoba i l'àrea recreativa de Pinarejos discorre per trams d'una certa complexitat per al ciclista: escalons, trialeres i sendes de ferm arenós o pedregós amb pendents forts. Per això, s'hi ha habilitat un traçat senyalitzat per a usuaris Btt que resultarà més còmode i senzill a la major part dels ciclistes.

El Desterrament

Guia Btt del Camino del Cid

3

Pinarejos
(àrea recreativa)

km 16,8

7,8 km

6,5 km

2,5 km

5,9 km

Burgos
+ + + + +
Soria

Alcubilla de Avellaneda

(110 hab.)

km 39,5

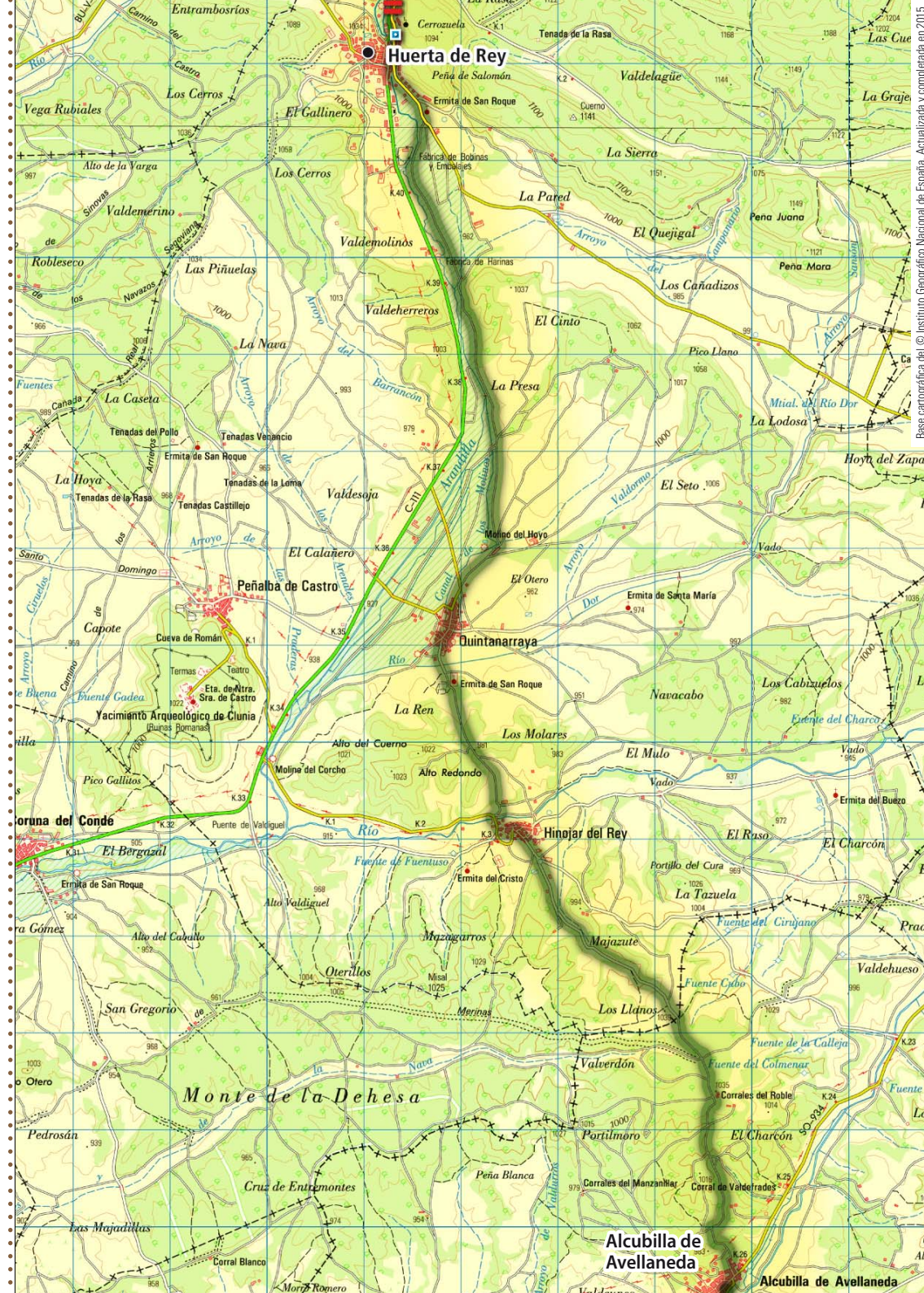

Tornem a seguir els senyals del **traçat senderista del Camí del Cid** i abandonem la carretera a **Doña Santos** per un camí a l'esquerra (km 16,8) que s'introdueix en la pineda per la *senda PR-BU 75*. Després d'un ascens curt per **▲ un tram de ferm poc definit i poc pedalable**, arribem a una gran parcel·la fitada i sense pins (km 17,5) i la voregem. La pista deixa la parcel·la arriere (km 18,1) i va canviant el sentit (sud). Arribem a un camí proper a una zona cultivada (km 18,6), que seguirem cap a la nostra esquerra per a arribar a una carretera (km 19,2) que creuarem. El camí, que alterna trams de pineda amb cultius, abandona el PR per a arribar a la carretera de **Huerta de Rey** prop de l'*àrea recreativa de Las Navas* (km 21,8). Continuem per la carretera a la dreta fins a arribar a la *carretera CL-111* al costat de l'*ermita d'Arandilla* i la *casa forestal* (km 23,4). Continuarem per la carretera fins a entrar a **Huerta de Rey**.

Abandonem la població pel *carrer dels Remedios* i continuem per la *carretera BU-V 9421*. Passada l'*ermita de San Roque* (km 25,2) deixem la carretera per un camí a mà dreta (km 25,4), de bon ferm, que discorre en pla per la plana fèrtil del riu en direcció sud. Continuarem pel camí principal obviant les desviacions i incorporacions a les finques. Arribarem prop d'una granja (km 30) i el camí canviarà d'orientació i es dirigirà cap al sud-oest. Creuarem un camí transversal (km 30,6) ja als afores de **Quintanarraya**, per a entrar a la població pel *carrer Real*.

Abandonem la població pel *carrer de la Fuente* que dona a un camí en direcció al cementeri. Obviem una fletxa (km 31,4) que ens indica una desviació al *jaciment romà de Clunia* i seguim de front. El camí creua el *riu Dor* per un pont (km 31,5) i inicia un breu ascens deixant arriere els cellers i el cementeri amb l'*ermita de San Roque*. La façana d'un edifici pintada en referència al Camí del Cid ens confirma el nostre itinerari. Continuem per un ermot de terres de conreu amb abundants terres ermes. S'inicia un descens curt fins al *riu Espeja* que creuarem per un pont (km 33,3) a l'entrada d'**Hinojar del Rey**.

Partim de la població pel *carrer Dos de Mayo* i continuem per un camí asfaltat. Passat el camp de futbol (km 34), anem per un nou camí a la dreta de terra amb un bon ferm. Algunes desviacions sorgeixen pels dos costats, però seguirem recte i remuntarem una xicoteta vall cultivada pel *camí d'Alcubilla*. Entrem a la **provincia de Sòria** (km 36,4) i el paisatge agrícola dona pas a un bosc de carrasques amb savines i ginebres. El ferm es deteriora i un cartell ens adverteix que entrem en un vedat privat de caça (km 36,8). Avancem i deixem a mà esquerra uns corrals (km 37,3). Iniciem el **▲ descens per un camí estret amb trams pedregosos castigats per l'erosió**. Arribem a un encreuament on girem a la dreta (km 38,8). Finalment arribem fins a la carretera (km 39,3), ja prop d'**Alcubilla**. Creuem la carretera i continuem per un antic camí que descendeix fins a les *eres*.

El Desterrament

Guía Btt del Camino del Cid

3

Alcubilla de Avellaneda

(110 hab.)

km 39,5

7,5 km

Zayas de Torre

(7 hab.)

km 47

6,4 km

Alcozar

(33 hab.)

km 53,4

8 km

Langa de Duero

(573 hab.)

km 61,4

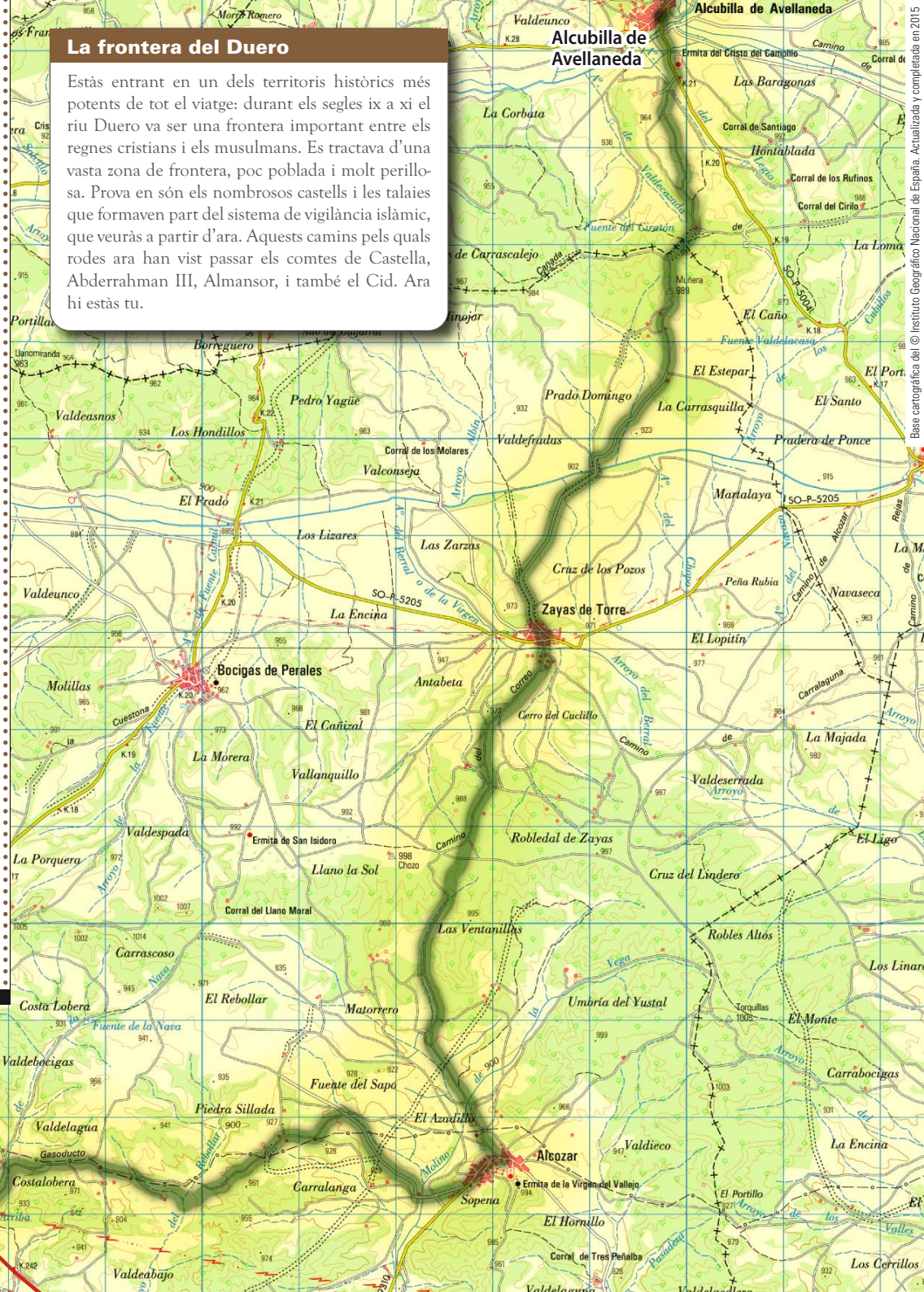
Des del *carrer del Río* continuem per *carretera a Zayas de Bascones*. Creuem el *riu Pilde*, deixant a l'esquerra l'*ermita del Cristo del Campillo*, al costat del cementeri. A 250 m abandonem la carretera per un camí a la dreta (km 40,3), que passa entre cultius. Seguim pel camí principal sense desviar-nos fins a arribar a un encreuament al costat d'un corral (km 42), i continuem per la dreta. El camí s'endinsa en un carrascar espès, però la pista continua sent de molt bon ferm i no ofereix dubtes. A poc a poc s'abandona el carrascar, que dóna pas a unes superfícies cultivades extenses. Arribem a un encreuament (km 45), girem a l'esquerra i a uns metres creuem el *riu Perales* per un xicotet pontet. En breu, després d'un xicotet repetitj, arribem a **Zayas de Torre** pel *carrer San Martín* (km 47).

Eixim de **Zayas** des del *carrer de l'Ayuntamiento* per un camí que, després de travessar el *rieral del Berro* (km 47,2), en un encreuament es dirigeix recte en ascens cap al *puig del Cucillo*. Continuem sense desviar-nos del camí principal, que travessa un carrascar espès, per una pista ampla de bon ferm en pla. S'inicia el descens de l'ermàs seguint un barranquet fins a un punt on la pista es deteriora de sobte (km 50,3), i ens obliga a continuar per un camí amb un ferm pitjor i amb vegetació. Seguim pel camí principal descartant desviacions laterals (km 51 i 51,5) i ràpidament millora el ferm. Arribem a un encreuament al costat del *rieral del Molino* (km 52,5), on seguim recte i mantenim la direcció sud-est. Arribem als peus de la població, a la qual accedim per un camí amb un fort pendent, al costat d'una antiga torre de llum que va a parar al costat del *carrer de la Fragua*.

Eixim des del *carrer Real* per la carretera d'accés, però a 50 m ens desviem per un camí a la dreta (km 53,8). Travessem el *barranc del Molino* i girem a mà dreta en un encreuament (km 54,3). Seguim atents entre camps de cultiu, perquè hem d'abandonar aquest camí per un desviació a mà esquerra (km 55,5). Arribem a un encreuament al costat d'uns corrals (km 56,2), on girem a l'esquerra i agafem direcció sud-oest. El camí descendeix fins a arribar al *barranc del Rebollar* (km 57,5), on fa un gir i continua per un tram de ferm deteriorat. En breu el camí, que discorre ja sense dificultat, arriba fins a un pas davall de la *carretera N-122* (km 60,7), i entra a **Langa** pel *carrer del Pozarón*.

La frontera del Duero

Estàs entrant en un dels territoris històrics més potents de tot el viatge: durant els segles ix a xi el riu Duero va ser una frontera important entre els regnes cristians i els musulmans. Es tractava d'una vasta zona de frontera, poc poblada i molt perillosa. Prova en són els nombrosos castells i les talaies que formaven part del sistema de vigilància islàmic, que veuràs a partir d'ara. Aquests camins pels quals rodes ara han vist passar els comtes de Castella, Abderrahman III, Almansor, i també el Cid. Ara hi estàs tu.

⚠️ TRAMS AMB VEGETACIÓ ALTA

En general el traçat d'aquesta etapa discorre per camins i pistes de bon ferm i pendents moderats en els quals a penes no trobaràs dificultat. No obstant això, és possible que entre maig i agost alguns trams tinguen vegetació alta que pot complicar el pedaleig:

- Arribada a Alcozar
- Arribada a Langa (barranc del Rebollar)

Langa de Duero

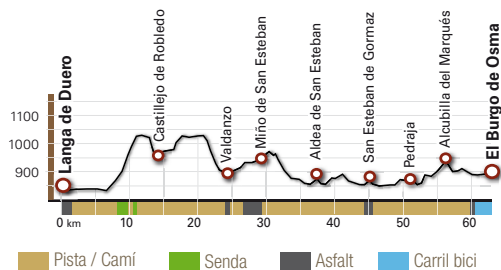
El Desterrament 4

Guia Btt del Camino del Cid

Langa de Duero - El Burgo de Osma

Maig 2016

UYM Desterrament

FICHA

	Distància 63,4 km		Ascens acumulat 600 m		Tram Btt No
	Dificultat física Mitjana		Descens acumulat 530 m		Senyalització Marques roges
	Dificultat tècnica Mitjana		Temps estimat 6 h 30 m		IBP Index dificultat 46

Langa de Duero

Km 0

(573 hab.)

Castillejo de Robledo

(119 hab.)

14,2 km

14,2 km

km 14,2

Partim des de l'Ajuntament en direcció al *pont medieval* sobre el riu Duero (km 0,7). Un plafó informatiu de la GR-14 (*camí natural del Duero*) ens indica que part del nostre itinerari coincideix amb aquesta ruta. Creuem el pont i continuem per la *carretera a Castillo de Robledo*. Posem atenció perquè en breu hem d'abandonar la carretera per un camí a mà dreta (km 1,2) que discorre prop d'una séquia. El camí no ofereix dubtes, ja que recorre la *plana fèrtil del Duero* en direcció oest. Descartem una desviació que sorgeix a la nostra esquerra (km 3,3) i continuem seguint les balises i marques de la GR. El camí continua per una gran plana cultivada entre el riu i la muntanya. En un encreuament (km 6), una fletxa ens indica que abandonem la GR perquè hem de seguir el camí de l'esquerra. En una corba assolim una xicoteta praderia al costat del bosc (km 7,1), on hem de desviar-nos i canviar a direcció sud-oest. Allí seguim una pista en ascens entre pins, savines i carrasques que remunta un barranquet (*Vallejo de la Virgen*) pel seu marge esquerre, coincidint amb el traçat de la PR-SO 62. La pista va guanyant pendent i el ferm va deteriorant-se fins a convertir-se en senda poc abans d'arribar a les restes de l'*ermita rupestre de la Virgen del Monte* (km 9,5). Allí continuem per un tram d'uns metres, habilitat amb una **escala de 59 escalons que pujarem amb la bici a coll**. Seguim per un camí que ens porta fins a una extensa vinya (km 10,1). Seguim recte, creuant un camí transversal de front en ascens que, en uns 150 m, ens porta a un impressionant ermot cultivat amb taques de savinars i carrasques (km 10,6). Allí travessem un camí i continuem de front per una senda que segueix el límit de dos camps; **hem de posar atenció a la senyalització ja que de vegades el traçat no resulta evident**. Arribem de nou a un camí que seguim a mà esquerra (km 11,1) i l'abandonem uns 150 m després per una desviació a la dreta que reprén el sentit sud-oest. El camí ens condueix fins a la carretera (km 13) que seguim a mà dreta i descendim per ella fins a l'entrada a **Castillejo**, prop de l'*ermita de Los Mártires* i els cellers (km 13,5).

Castillejo de Robledo

(119 hab.)

km 14,2

9,1 km

Valdanzo

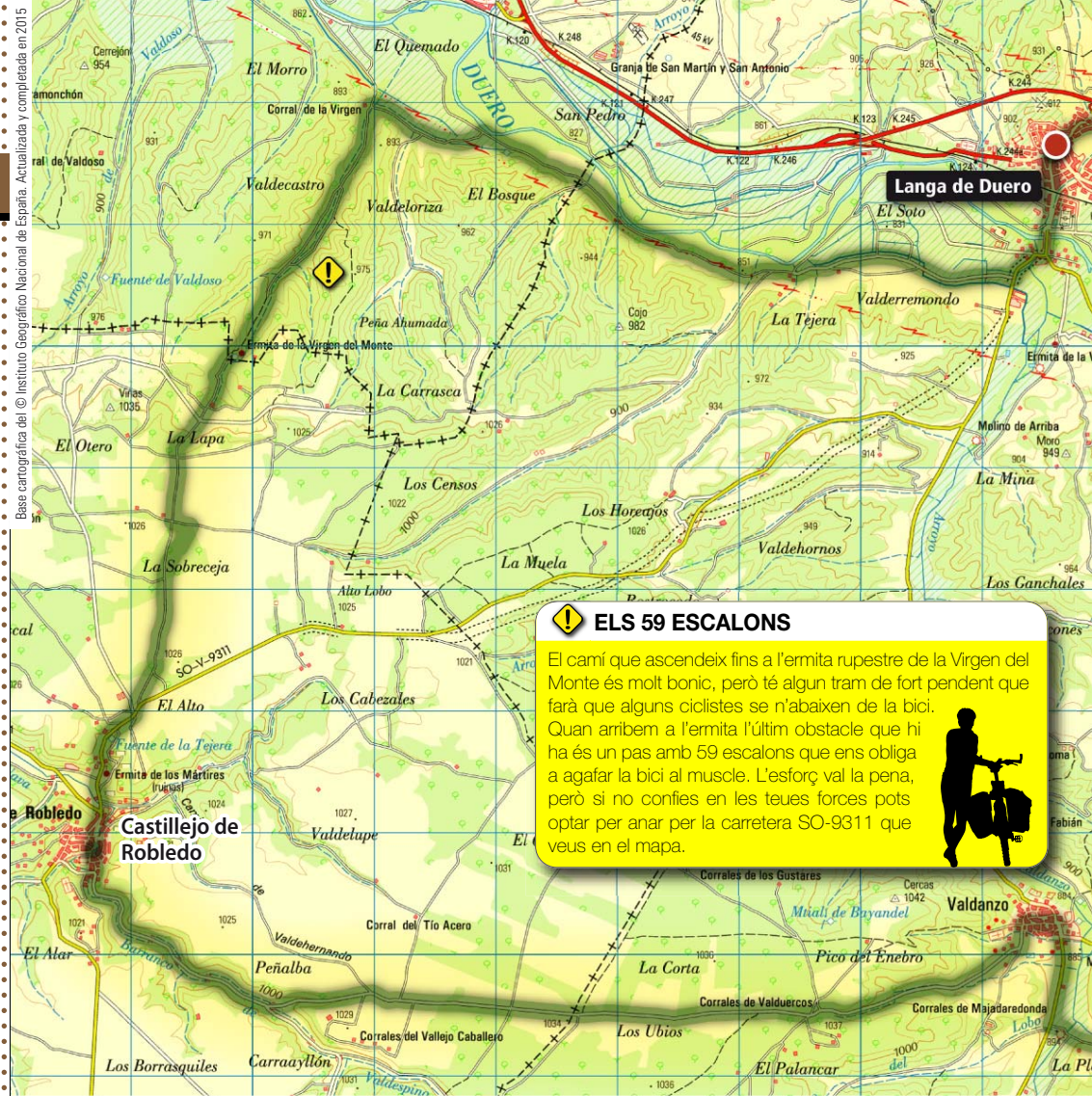
(52 hab.)

km 23,3

Exim pel *carrer de la Iglesia*. Una fletxa a l'eixida (km 14,6) ens dirigeix per un camí de bon ferm, proper a la *senda PR-SO 63* que discorre pel fons pla del *barranc de Valdespino* entre xicotets cultius. Arribem a un encreuament (km 16,5) on un senyal ens indica que hem de continuar pel camí de l'esquerra que, en breu, s'allunya del barranc i ascendeix uns quants metres fins a arribar a un ermot immens (km 17,4). La PR-SO 63 es desvia a mà dreta cap als *corral de Vallejo Caballero*, però nosaltres continuem pel camí en una recta interminable a la qual es van incorporant camins laterals. El paisatge, d'una gran bellesa, alterna camps de cereal amb taques de savinars. Arribem a un encreuament prop dels *corral de Valdecuercos* (km 21) i continuem mantenint direcció est per a descendir seguint un barranquet. El camí finalitza a **Valdanzo**, entrant pel *carrer Real*.

ELS 59 ESCALONS

El camí que ascendeix fins a l'ermita rupestre de la Virgen del Monte és molt bonic, però té algun tram de fort pendent que farà que alguns ciclistes se'n abaixen de la bici. Quan arribem a l'ermita l'últim obstacle que hi ha és un pas amb 59 escalons que ens obliga a agafar la bici al muscle. L'esforç val la pena, però si no confies en les teues forces pots optar per anar per la carretera SO-9311 que veus en el mapa.

El Desterrament

Guía Btt del Camino del Cid

4

Valdanzo

(52 hab.)

km 23,3

5,8 km

Miño de San Esteban

(53 hab.)

km 29,1

9,7 km

Des del *carrer Real* arribem a la *carretera*, per la qual seguim a la dreta fins a un encreuament de carreteres pròxim a uns curiosos cellers propers a la població (km 23,5). Ens dirigirem cap al sud per la *carretera SO-9314* en direcció a **Valdanzuelo**, però posem atenció perquè en breu hem d'abandonar la carretera per un camí a mà esquerra (km 24,2). Passem prop d'un *antic molí en ruïnes* i en arribar a un encreuament (km 24,4) continuem recte. El camí discorre entre camps cultivats en línia recta en sentit sud-est, **▲ el traçat d'aquest pot arribar a desdibuixar-se a la primavera per la vegetació alta**. Arribem al *riol de Los Pozos* (km 25,9) i iniciem un xicotet ascens per unes llores nues de vegetació per a arribar de nou a un encreuament (km 26). Triem el camí de l'esquerra que descendeix a una xicoteta depressió cultivada a l'empara de les aigües del rierol de la Laguna. deixem a la nostra dreta una xopada i aviat arribem a la carretera (km 26,4) que ve de **Valdanzo** i comunica amb **Miño de San Esteban** en paral·lel al tálveg. Ens incorporem a la carretera en sentit dret (est) i continuem per ella fins a arribar a **Miño** (km 29).

Eixirem de la població pel *carrer Burgo de Osmá*. Una fletxa direccional al costat de la font ens mana pel *camí de Soto de San Esteban*, tot deixant arriere nombroses construccions agrícoles als costats del camí. El camí es presenta compactat i de bon ferm. Ens trobem amb dos desviacions a mà dreta (km 29,5 i 29,8); nosaltres seguirem recte pel camí principal. Uns quants camins laterals s'incorporen al nostre però continuem descendint en direcció nord-est. Arribem a una xicoteta xopada vora el *riol de Los Pozos* (km 33,7) **▲ [vegetació alta]**.

Aldea de San Esteban

(17 hab.)

km 38,8

6,2 km

San Esteban de Gormaz

(2.399 hab.)

km 45

El camí continua paral·lel al rierol fins a arribar de nou a una altra xopada més gran (km 34,7). En aquest punt hem de desviar-nos a mà esquerra i creuar el rierol per a continuar per l'altre marge. Arribem a un encreuament de camins (km 35,9); la població de **Soto de San Esteban** queda només a 1 km pel camí frontal, però nosaltres hem de girar 90° a la nostra dreta per a continuar, i deixar a l'esquerra unes naus agrícoles i un conjunt de cellers. Mantenim l'orientació sud-est i, a poc a poc, ens anem aproximant a **Aldea de San Esteban**. Arribem a la carretera que ve de **Miño** (km 38,5) i creuem el *riu Pedro* per a entrar a la població pel *carrer Real*.

Creuem la població pel *carrer Real* per a continuar per un camí de terra. Girem a la dreta en la primera desviació (km 39,1) i continuem fins a una carretera. Hem d'estar atents perquè hem de seguir uns metres fins a la *carretera N-110* (km 39,6) que creurem, i seguirem de front per un camí. Descartem una desviació a mà esquerra (km 39,8) i anem pel camí principal. Arribem a un encreuament (km 41,1) on s'incorpora un nou camí (*la Cañada Real Soriana Occidental*). Continuem pel camí que creua el *canal d'Inés* (km 42,9). Al costat d'una construcció (km 43,4) agafem una desviació a la dreta que es dirigeix a **San Esteban de Gormaz** entre uns hortets. Arribem a la carretera nacional (km 44,4) i ens dirigim per ella a mà dreta, tot deixant arriere *l'ermita de San Roque*. Creuem el *Duero* pel *pont de pedra* (km 44,8) i ens dirigim a la *Puerta de Castilla* per a accedir a la *plaça Major*.

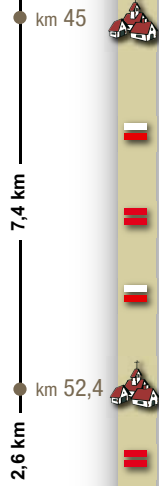
El Desterrament

Guía Btt del Camino del Cid

4

San Esteban de Gormaz

(2.399hab.)

Pedraja de San Esteban

(22 hab.)

Partim del punt d'informació situat a l'inici del carrer Major. Creuem l'avinguda de Valladolid per a continuar pel carrer Isaac García Alonso que ens porta fins al paratge de la Rambla. Continuem per un agradable camí habilitat a la vora del Duero (camí natural GR-14). Abans d'arribar a una carretera (km 47,6) anirem per una senda a la dreta que continua pel costat del riu. La senda es converteix en camí i arriba a un encreuament on ens desviem a l'esquerra i abandonem la GR (km 48,5). En breu arribem fins al molí dels Ojos (km 48,8). Continuem per un camí entre la muntanya i la plana fèrtil, paral·lel a una séquia. S'hi incorpora un camí per la dreta on es reprén la GR (km 50,3) i seguim fins a arribar a una carretera (km 51,6) per on tirarem a mà dreta per a arribar fins a Pedraja de San Esteban.

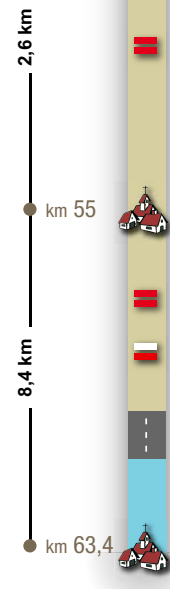
Creuem la població pel carrer principal, anem per un camí en direcció nord i abandonem la carretera d'eixida a la nostra dreta. En uns metres arribem a un encreuament per on tirem a l'esquerra per tal d'arribar en breu a una xicoteta xopada (km 52,8), i després pel camí de la dreta que

Alcubilla del Marqués

(34 hab.)

El Burgo de Osma

(5.153 hab.)

ascendeix fins a arribar a les vies desmantellades del ferrocarril Valladolid-Ariza (km 52,9), on seguim una desviació a la dreta. Després de travessar els antics cellers, continuem sense desviar-nos i remuntem un turonet. El camí continua entre camps de cereal i turonets erms. Arribem al rierol Madre (km 53,8), on **la vegetació alta pot dificultar el pas i fins i tot desorientar-nos**. Estarem atents perquè el camí continua paral·lel al rierol fins a arribar a Alcubilla del Marqués, prop d'un camp de futbol menut.

Eixim pel carrer de la Poza que continua per un camí de terra de bon ferm en direcció sud. Arribem a un encreuament (km 55,7) on ens desviem a mà esquerra i reprendrem la senda GR-14. El camí continua amb molt bon ferm entre camps de cereal extensos i acaba en una carretera (km 60,1) per on tirarem a mà dreta per a arribar a la carretera d'El Burgo a La Rasa (km 60,3). Continuem per ella a mà esquerra fins a arribar al pont sobre el riu Ucero (km 60,7) per on creua la carretera de Gormaz. Creuem el pont i ens desviem pel passeig de vianants que recorre la vora del riu fins a El Burgo de Osma. Més avant, podem desviar-nos i visitar Osma per un pont que creua el riu (km 62,1). Per a arribar a la població contigua d'El Burgo de Osma continuarem pel passeig del riu Ucero que en breu arriba al caseriu (km 62,5) i es dirigeix fins a la plaça de la Catedral.

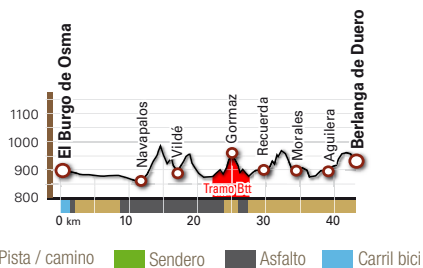
El Desterrament 5

Guia Btt del Camino del Cid

El Burgo de Osma - Berlanga de Duero

Maig 2016

UTM Desterrament

■ Pista / camino ■ Sendero ■ Asfalto ■ Carril bici

FICHA

Distància 42,8 km

Dificultat física Baixa

Dificultat tècnica Baixa

Ascens acumulat 540 m

Descens acumulat 540 m

Temps estimat 4 h 05 m

▶ Tram Btt Si

■ Senyalització Marques roges

IBP Index dificultat 60

El Burgo de Osma
(5.153 hab.)

Km 0

11,9 km

Navapalos
(0 hab.)

km 11,9

5,3 km

Vildé
(55 hab.)

km 17,2

7,6 km

Gormaz
(24 hab.)

km 24,8

Sortim de la *plaça de la Catedral* pel carrer *Palafox* per arribar de nou al passeig de vianants de vora riu. Tornem fins al pont de la *carretera a Gormaz* (km 2,6), que creuem, i girem a l'esquerra. Continuem per la carretera cap a **La Rasa** per a desviar-nos a l'esquerra pel *polígon industrial de La Güera* (km 3,4). Travessem el polígon pel carrer principal que es transforma en un camí de bon ferm. Estarem atents perquè haurem de deixar el camí per una desviació a l'esquerra de pitjor ferm (km 6,1). **▲ El camí arenós (incòmode quan es pedaleja)** creua les antigues vies i gira a la dreta (km 7,7). En arribar a una carretera girem a mà esquerra (km 8,7) i continuem per aquesta fins al pont sobre el *riu Duero*. Passat aquest (km 11,5), ens desviem per una carretera a mà esquerra que ens condueix a **Navapalos**.

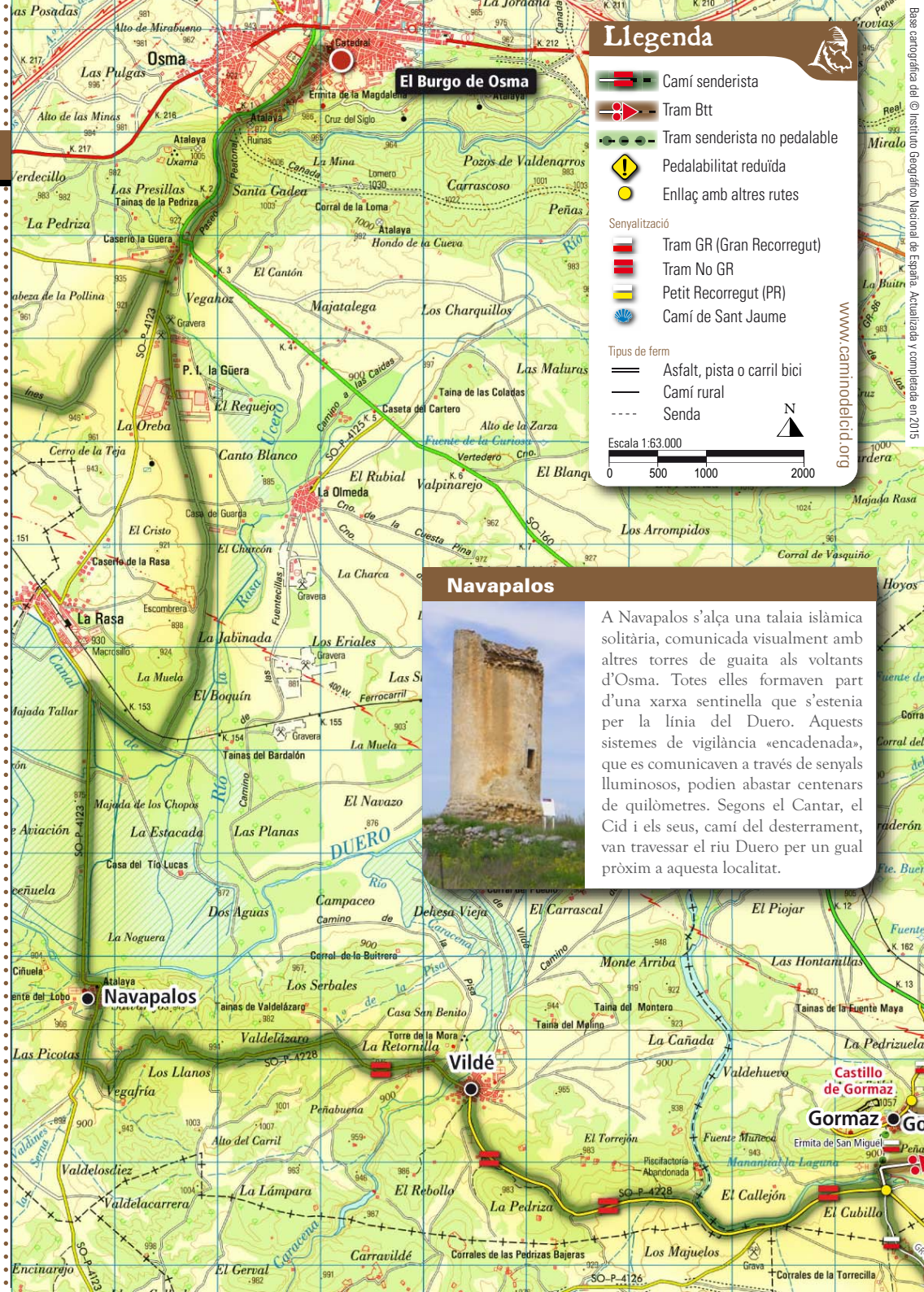
Seguim per la carretera per la qual hem arribat i en breu ens incorporem a la carretera local que ve de **La Rasa** i que havíem deixat per a acostar-nos a **Navapalos** (km 12,1). Uns metres més avant l'abandonem per una desviació a l'esquerra (km 12,5) i tirem per la carretera a la muntanya. Continuem per ella per a descendir fins a la població de Vildé (km 17,1).

Continuem per la carretera en direcció a **Gormaz**. Després d'un curt ascens, la carretera descendeix fins a la vora del *Duero* (km 20,1). S'incorpora una carretera per la nostra dreta (km 21), però continuem vora el riu fins a arribar a un encreuament proper al *pont del riu Duero* (km 22,1) on s'inicia un **tram Btt**, ja que el **Camí senderista** ascendeix per una senda no pedalable.

▶▶ Inici de tram Btt (4,8 km amb anada i tornada)

Continuem per l'antiga carretera fins a arribar a la *SO-160* (km 26,1) per on tirem a l'esquerra. Als 100 m hem d'abandonar l'asfalt per un camí de bon ferm a mà esquerra que coincideix amb la *GR-14 (camí natural del Duero)* i que ascendeix sense dificultat fins a arribar a **Gormaz**.

Després de la visita obligada a El Burgo de Osma, reprenem el camí en una etapa intermèdia, més d'un terç del recorregut de la qual és per carreteres tranquil·les. El recorregut, sempre dominat per la imponent silueta del castell de Gormaz, manté com a referència el riu Duero, que ens oferirà estampes tan singulars com els camps infinits de fruiters de La Rasa, uns ponts medievals magnífics, unes belles esglésies romàniques o unes savines gegantines a l'empara de les seues aigües.

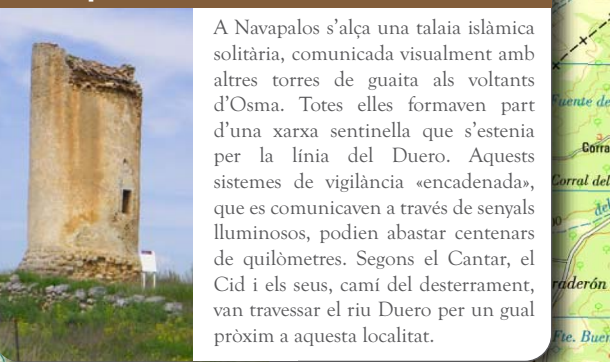
Llegenda

- Camí senderista
- Tram Btt
- Tram senderista no pedalable
- Pedalabilitat reduïda
- Enllaç amb altres rutes
- Senyalització
 - Tram GR (Gran Recorregut)
 - Tram No GR
 - Petit Recorregut (PR)
 - Camí de Sant Jaume
- Tipus de ferm
 - Asfalt, pista o carril bici
 - Camí rural
 - Senda

Escala 1:63.000

0 500 1000 2000

Navapalos

A Navapalos s'alça una talaia islàmica solitària, comunicada visualment amb altres torres de guaita als voltants d'Osma. Totes elles formaven part d'una xarxa sentinella que s'estenia per la línia del Duero. Aquests sistemes de vigilància «encadenada», que es comunicaven a través de senyals lluminosos, podien abastar centenars de quilòmetres. Segons el Cantar, el Cid i els seus, camí del desterrament, van travessar el riu Duero per un qual pròxim a aquesta localitat.

El Desterrament

Guía Btt del Camino del Cid

5

Tornem seguint el camí invers fins al pont sobre el riu *Duero* (km 27,3) en el punt en què començava aquest **tram Btt** i on reprenem de nou el **Camí del Cid senderista**.

Creuem el pont sobre el riu Duero novament i, en la carretera (km 27,5), continuem per un camí rural que sorgeix de front amb la *GR-86* en direcció sud. L'itinerari no planteja dubtes i en breu arribem a la població de **Recuerda**, on entrem pel *camí de Vildé* (km 29,1).

Des de l'església continuem per un camí asfaltat que apareix a l'altre costat de la carretera, en direcció est (cap al cridaner *conjunt de cellers*). A uns 600 m abandonem l'asfalt per un camí de terra amb bon ferm que està enfront (km 30). Arribem a un encreuament en una corba (km 30,5) on deixem el camí principal per una desviació a l'esquerra que inicia un xicotet ascens. El paisatge va donant pas a la muntanya amb nombroses savines i argilagues. Finalitza la pujada en un altre encreuament, que desestimem, i continuem recte (km 32,1). El camí prompte abandona la muntanya i continua sense dificultat entre cultius fins a **Morales**, on entrem pel *carrer de Brías* (km 34,5).

Morales (41 hab.) PA

km 34,6

Aguilera (18 hab.) PA

km 39,6

Berlanga de Duero (832 hab.)

km 42,8

Exirem de **Morales** pel *carrer de la Fuente* fins a arribar a un encreuament de carreteres a l'entrada de la població (km 34,9). Continuem uns metres per la carretera a **Recuerda** i seguim per un camí (*camí del Molino*) a mà dreta amb un bon ferm. Després d'un descens curt arribem a la vora del riu *Duero* (km 36) on ens sorprenen unes savines d'una grandària espectacular. El camí continua vora riu fins a arribar a una corba que va en direcció est. Hi ha una desviació a l'esquerra però continuem recte (km 37,6). Arribem a un encreuament molt ampli (km 38,7) on girarem a l'esquerra en direcció est cap a la població ja visible.

Partim des de la carretera d'eixida de la població en direcció a **Berlanga**, on agafem un camí de bon ferm a mà esquerra (km 39,7). L'itinerari descriu àmplies rectes entre camps de cereal i no ofereix dubtes quant a la seua orientació, ja que seguim pel camí principal i ignorem un parell d'encreuaments (km 41,6 i 41,9) fins a arribar a **Berlanga**.

Castillo de Berlanga ▶

EL CASTELL DE GORMAZ

Gormaz és la fortalesa califal més llarga d'Europa i un dels llocs més mítics del Camí del Cid. Construïda pels àrabs l'any 975, la seua guarnició musulmana va resistir-hi valerosament durant més de dos mesos un feroç assetjament cristià. Finalment, el 1060, Ferran I es va apoderar de la plaça. Posteriorment el Cid en seria l'alcaid. La pujada al castell és dura però val la pena: la visita és lliure i allí podràs descansar i conèixer una fortalesa califal autèntica. A més, les vistes hi són increïbles. A mitjan camí està l'ermita romànica de San Miguel i les seues fascinants pintures medievals.

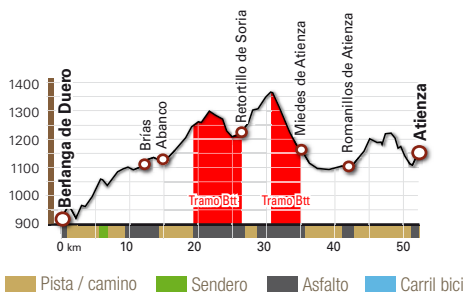
El Desterrament 6

Guia Btt del Camino del Cid

Berlanga de Duero - Atienza

Maig 2016

UTM Desambigat

■ Pista / camino ■ Sendero ■ Asfalto ■ Carril bici

FICHA

Distància 52 km	Ascens acumulat 925 m	Tram Btt Si
Dificultat física Mitjana	Descens acumulat 680 m	Senyalització Marques roges
Dificultat tècnica Media	Temps estimat 6 h	IBP Índex dificultat 81

Berlanga de Duero

(832 hab.)

Km 0

12,5 km

Briás

(21 hab.)

km 12,5

Abanco

(1 hab.)

km 14,6

12 km

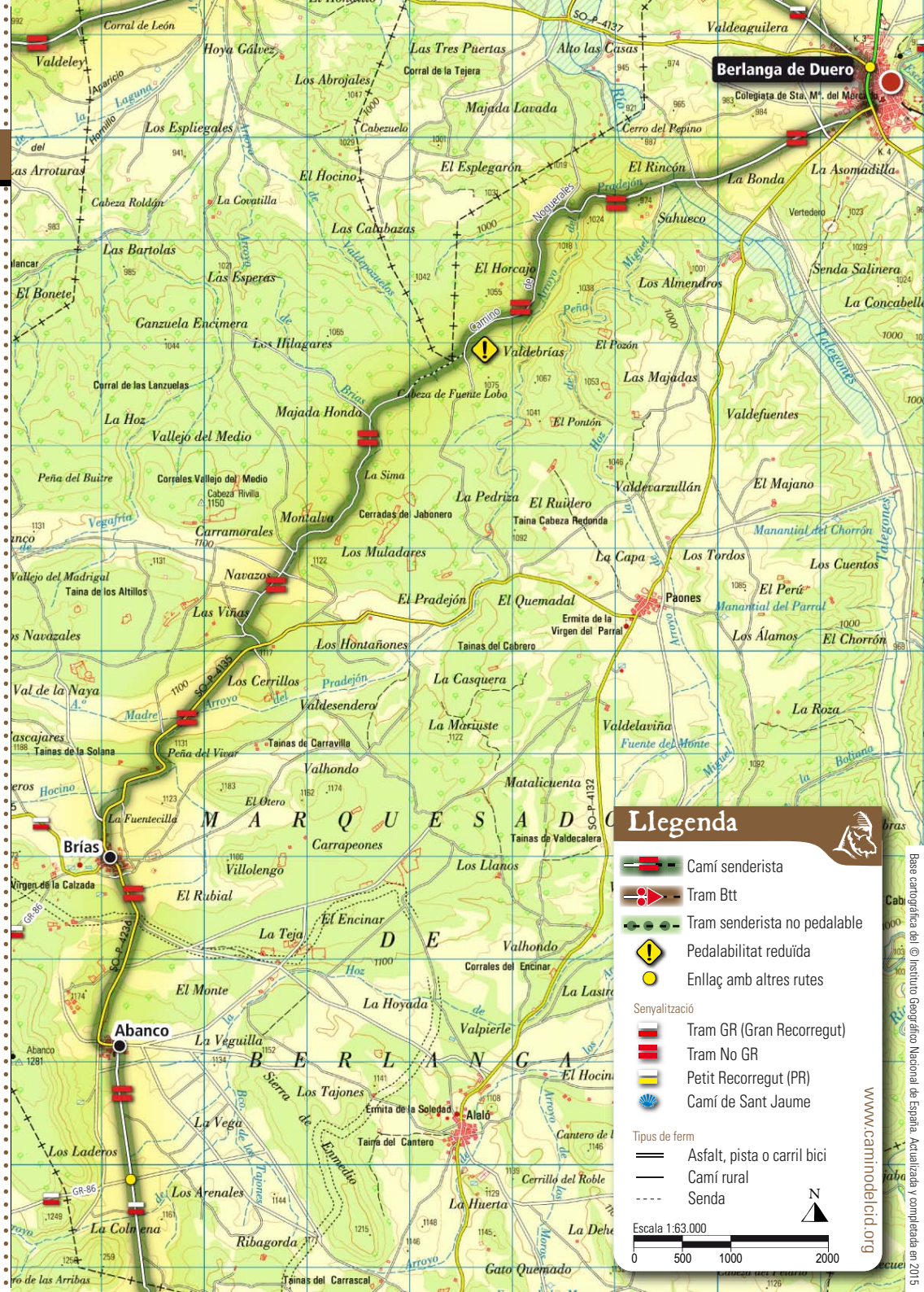

Partim des de l'avinguda principal per a dirigir-nos per la carretera SO-P-4132 a Retortillo. En breu deixem la carretera per un camí a mà dreta (km 0,4) de bon ferm. Deixem arriere un parell d'encreuaments (km 0,7 i 1,2) però continuem recte en direcció sud-oest. El camí creua el riu Tiegones per un pont (km 2,3) i continua recte sense desviar-se per a endinsar-se en el bonic congost del barranc de Pradejón. Arribem a un gran camp cultivat (km 3,5) i continuem a l'esquerra per una antiga pista rodejada de vegetació que s'endinsa en ascens en la muntanya entre pins. Estarem atents perquè hem d'abandonar la pista per una senda a mà dreta que ascendeix entre les carrasques i les savines (km 5,4). **▲ Els primers metres ens obligaran a desmuntar de la bicicleta i espentar-la**, però a poc a poc l'empremta i el ferm milloren, i faciliten el pedaleig. Arribem a una pista (km 6,6), la seguim a l'esquerra per a recórrer un xicotet fons d'una vall entre savines i pins. La pista creua un camp, ix de la vall (km 8,3) i enfila un nou camí entre camps cultivats fins a arribar a la carretera (km 9,5). Seguim per l'asfalt a mà dreta fins a arribar a Briás, per a entrar-hi pel carrer Real (km 12,3).

Travessem Briás pel carrer Real per a continuar cap al sud de la població per la carretera en direcció a Abanco. L'itinerari fins a Abanco (km 14,4) discorre íntegrament per la carretera local.

Iniciem el camí des de l'església d'Abanco, prop de la font (km 14,7). Continuem per un camí agrícola de bon ferm en direcció sud que descriu una recta interminable. En breu, a l'eixida de la població trobem un encreuament de quatre camins (km 14,8), però seguim recte. Arribem de nou a un altre encreuament (km 15,9) en el qual se'ns incorpora la senda GR-86, però continuem recte sense variar la direcció. El camí resulta còmode i agradable ja que el ferm està ben conservat i facilita la marxa.

Etapa final que discorre per un dels paisatges més solitaris del Camí del Cid. El tram inicial resultarà una mica incòmode a molts ciclistes i posa a prova la seua tècnica. L'arribada a l'asfalt per carreteres tranquil·les senyalitzades com a trams Btt evitarà el pas per sendes d'escassa pedalabilitat. El descens fins a Miedes ens ofereix unes vistes esplèndides des de la serra i a poc a poc anem albirant la majestuosa figura del castell d'Atienza, punt final del nostre recorregut.

Llegenda

- Camí senderista
 - Tram Btt
 - Tram senderista no pedalable
 - Pedalabilitat reduïda
 - Enllaç amb altres rutes
- Senyalització
- Tram GR (Gran Recorregut)
 - Tram No GR
 - Petit Recorregut (PR)
 - Camí de Sant Jaume
- Tipus de ferm
- Asfalt, pista o carril bici
 - Camí rural
 - Senda
- Escala 1:63.000
- 0 500 1000 2000

El Desterrament

Guia Btt del Camino del Cid

6

Tot just en el límit municipal (km 17) el camí es deteriora i continua remuntant una vall cultivada fins a arribar a la *carretera SO-132* (km 19,1). En aquest punt abandonem el **Camí del Cid senderista** i el *GR-86*, ja que hem de continuar per un **tram Btt senyalitzat**.

► Inici del tram Btt (7,3 km)

Tirem per la *carretera SO-132* a mà esquerra i deixem arrere els senyals del **Camí del Cid senderista**. En breu sobrepassem la desviació a **Torrevicente** (km 19,5) i continuem en un ascens moderat fins a arribar a l'encreuament amb la *carretera SO-160* (km 22,3) a l'altura de *l'alt del Mojón de la Lastra*. Continuarem a mà esquerra i gaudirem d'un reconfortant descens fins a arribar a **Retortillo de Soria**, lloc on ens retrobem amb els senyals del **Camí del Cid senderista** (km 26,4).

Eixim de *l'Arco de Oriente* (Puerta Alta) (km 26,8) en direcció sud per un carrer que s'allunya de la població. Deixem arrere unes quantes naus agrícoles i descendim a la plana fèrtil del *riero de Retortillo*, on el carrer es converteix en un agradable camí per la ribera. En breu arribem a un encreuament, en el qual triem una desviació a mà esquerra (km 27,5). Després d'un curt ascens arribem a la *carretera SO-160* (km 28,1), que seguim a mà dreta. La carretera ascendeix lentament en direcció sud-oest i abandona la **provincia de Sòria** per a entrar a la de **Guadalajara**. En arribar al punt més elevat (km 30,7), un senyal ens indica que el **Camí del Cid senderista** abandona l'asfalt per una senda que descendeix de la serra.

► Inici del tram Btt (4,2 km)

El **Camí del Cid Btt** descendeix vertiginosament per la *carretera CM-1005* fins a arribar a la població de **Miedes de Atienza** (km 34,9) on es reprén el **Camí del Cid senderista**. Es tracta d'un descens de més de 200 metres durant uns 4 km sense vorera d'emergència i amb unes corbes molt pronunciades.

⚠ Extrema la precaució i modera la velocitat.

Retortillo de Soria

(104 hab.)

km 26,6

Soria
Guadalajara

8,4 km

Miedes de Atienza

(67 hab.)

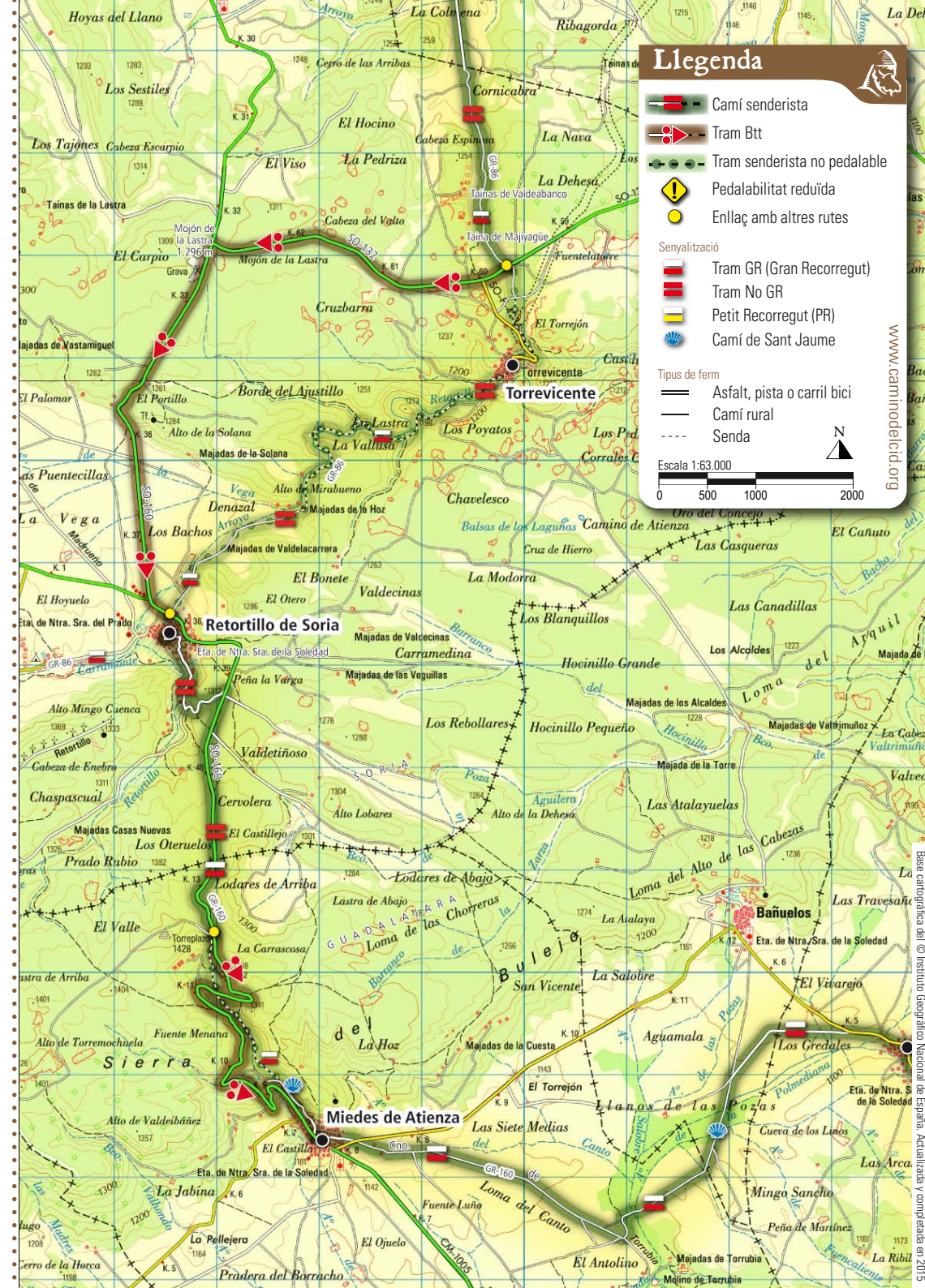
km 35

ELS ALTOS DE BARAHONA

Els Altos de Barahona són un conjunt d'ermots extensos que s'alineen entre la depressió central del Duero i el ramal meridional del Sistema Ibèric. Formen un paisatge uniforme de sòls pedregosos sobre roca calcària on domina el matoll i les zones de pastiu. L'arbratge hi és escàs i a penes s'aprecien en l'horitzó algunes taques d'alzines. Aquest espai esteparí forma part de Xarxa Natura 2000, ja que, a més d'una elevada densitat de rapaços, conserva importants poblacions d'aloa becuda i sisó.

Durant segles la duresa del terreny i el rigor del clima han condicionat l'activitat humana que ha deixat la seua empremta en el paisatge mitjançant bancals, cúmuls i murs de pedra i taines (un tipus de corral característic de la zona) dispersos pel territori.

El Desterrament

Guia Btt del Camino del Cid

6

Miedes de Atienza

(67 hab.)

Romanillos de Atienza

(53 hab.)

Atienza

(465 hab.)

km 35

7,3 km

km 42,3

9,7 km

km 52

Eixim de la plaça, des del costat de la font, per a travessar la població pel carrer *Barliguera* (km 35,4). Creuem la carretera a Bañuelos per a seguir per un camí d'enfront, en direcció est. Continuem pel camí principal entre una infinitat de camps agrícoles en una plana extensa i obviem diverses desviacions perpendiculars (km 35,9 i 37,8). Arribem a un encreuament i el camí fa una corba marcada a l'esquerra (km 38,2) i creua el rierol de la *Respenda* (km 38,5), on la marca del camí pot arribar a desaparèixer per la rompada d'alguna finca. Continuem en direcció nord-est i, després de travessar el rierol de la *Polmediana* (km 40), ens desviem a mà dreta en un encreuament (km 40,3). Després d'una corba a la dreta el camí arriba a la carretera (km 41,7) i continua per ella a mà dreta, fins a la població pròxima de **Romanillos** (km 42,1).

Ens dirigim per la *carretera a Atienza* fins a l'entorn de l'ermita de la *Soledad* (km 42,6), on surt un camí a mà dreta (*canal*). El camí no presenta problemes i deixa arriere algunes desviacions (km 43,8, 44,2 i 44,4), mantenint sempre la direcció sud. Arribem a una pineda (km 44,7), pels límits de la qual transitem inicialment, per a endinsar-nos-hi de ple finalment. **▲ Segons l'època de l'any el ferm arenós pot dificultar-nos el pedaleig i alentir la marxa en aquest tram.** El camí travessa la pineda seguint la carrerada; ens aniran apareixent nombrosos encreuaments i desviacions, però continuem recte, sense desviar-nos del nostre rumb (sud). Eixim de la pineda (km 48,7) i s'inicia un descens curt fins a arribar a la *carretera a Atienza* (km 50). Continuem uns metres per ella i ens desviem per un camí que descendeix a mà dreta (km 50,1). Arribem a l'ermita de la *Virgen del Val* (km 51,2) i seguim per un camí de ciment que, de seguida, ens acosta a la part baixa d'**Atienza** (km 51,5) prop de les restes de les muralles, pròximes a l'església de *San Bartolomé*.

Atienza vista desde el Camino del Cid ▼

Per la Serra de Miedes

El Cantar conta que el Cid i els seus van abandonar Castella al nové dia i que van descendir a la nit per la serra de Miedes per tal de no ser descoberts pels sentinelles musulmans. El nostre viatge acaba a Atienza, segons el Cantar de mio Cid, «una penya molt forta». Fins al segle XII va ser un lloc militar musulmà important. Ací Almansor va estar a punt de perdre la vida. Hui és una vila monumental molt tranquil·la i agradable amb la major densitat d'art romànic rural de tot el Camí del Cid.

